

EĞİTİM HAKKIMIZDAN VE SAĞLIK HAKKIMIZDAN VAZGEÇMİYORUZ!

• PANDEMİ VE EĞİTİM
• SÖZ YETKİ KARAR: ÜNİVERSİTE BİLEŞENLERİNE!

Birlikte tartışıyoruz!

“Eğitim ve sağlık hakkımızdan vazgeçmiyoruz!”

DGB temsilcisi ile, son hazırlıklarını yaptıkları “Eğitim hakkımızdan ve sağlık hakkımızdan vazgeçmiyoruz” etkinliği üzerine konuştuk.

Etkinliğin ilk konusunu pandemi sürecinde eğitimde yaşanan sorunlar oluşturuyor. İkinci konu ise, eğitimde atılacak her adımda söz, yetki ve kararın eğitim kurumlarının asıl bileşenle-

rinin olduğu üzerinedir. Elbette sadece sorunları tespit etmek yetmez, somut hedefler oluşturarak bu hedefler doğrultusunda pratikte atılacak adımları planlamak gerekir.

s.18

Sosyalist
Siyasal Gazete

Sayı: 2020 Özel / 18
16 Ekim 2020

Kızıl Bayrak

www.kizilbayrak45.net

Sefalet dayatmasına karşı insanca yaşam!

Bölgesel savaşlarla büyüme hayallerinin iflası

Emperyalist yayılmacılık hayalleriyle yanıp tutuşan AKP-MHP iktidarı, finansal ve ekonomik gücünü hesaba katmadan savaş oyunları oynuyor.

Grev yasaklarına karşı fiili-meşru mücadeleye!

Grev “ertelemeleri” ve yasaklamaları sermaye iktidarının yıllardan beri işçi sınıfının mücadelesini sekteye uğratmak için uyguladığı bir yöntem.

“Tek çözüm kapitalizm bataklığını kurutmak”

Koronavirüse yakalanan sağlık emekçisi, kendi çabalarıyla atlattığı hastalık sürecini, “Yaşadıklarım ayrı bir tecrübe oldu” diyerek Kızıl Bayrak’a anlattı.

Türkiye’de işçi sınıfının durumu

s.12

Kemalistlerin Türkiye işçi hareketine uyguladığı terör - Ali Rıza

s.15

Sefalet dayatmasına karşı insanca yaşam!

İşçi sınıfı ve emekçiler din istismarına dayalı sahte söylemleri ellerinin tersiyle itmelidirler. Bütün bir toplumsal zenginliği üretenler olarak, onursuz bir sefaleti kendilerine dayatan bu kokuşmuş rejimin karşısına dikilmeli, insanca yaşama haklarının küstahça tartışmalara konu edilmesine izin vermemelidirler.

Kontrolde çıkan pandemi ile birlikte siyasi iktidarın politikalarıyla daha da ağırlaşan ekonomik-mali kriz, Türkiye'yi bir çöküşün eşiğine getirmiş bulunuyor. İşsizlik büyük bir hızla tırmanıyor, yoksulluk ve sefalet yaygınlaşıp derinleşiyor. İşçi sınıfı ve emekçilere ödettilen ekonomik-sosyal yıkım faturası giderek katlanıyor.

Durum bu denli vahim olduğu halde Hazine ve Maliye Bakanı damat Berat Albayrak'ın bugüne kadar işlerin yolunda gittiğine dair açıklamaları ve ilan ettiği programlar ekonomistler tarafından alay konusu olmuş ve hiçbir hedef tutturulamamıştı. Geçtiğimiz günlerde açıklanan Yeni Ekonomik Program'ın (YEP) çökmesi de uzun sürmedi. 2022 yılı için öngörülen dolar kuru sadece üç gün içinde aşıldı.

Yaşanmakta olan yıkım tablosu öylesine ağır ki, AKP şefi Tayyip Erdoğan ilk kez, ülke ekonomisi büyüyor, 2023 hedeflerimize doğru yol alıyoruz, batılılar şahlanmamızı kısıkanıyor, "üst aklın oyunları" yürüyüşümüzü durduramaz, faiz lobisine teslim olmayız, Türkiye ekonomide dünyada ilk ona girmek üzere, vb., türden, emekçi kitleleri aldatmayı hedefleyen söylemlerden uzak durmak zorunda kaldı. Düne kadar ülkeyi "uçurmak"tan söz edenler, gelinen yerde büyük bir çöküşün eşiğine geldiği gerçeğinin üzerini örtmenin kolay olmadığını görüyorlar. Rejimin "tek adamı" artık bunu itiraf etmek zorunda kalıyor. Zira, farklı gündemler üzerinden toplumun bir kesimini aldatmak mümkün olsa da, ekonomi söz konusu olduğunda, yalana dayalı propaganda hayatın gerçekleri karşısında hükümsüz kalıyor.

DİN İSTİSMARIYLA YOL ALMAYA ÇALIŞIYORLAR

Erdoğan, ekonomide yaşanan iflası "olağan" bir konuşmada değil, "Camiler ve Din Görevlileri Haftası"nda yaptığı ko-

nuşmada itiraf etti. Yoksulluğun yarattığı çaresizlikle dine sığınan insanların inançlarını istismar eden, ahireti kazanmak isteyenlerin daha fazlasına katlanmak zorunda olduğunu vurgulayan Erdoğan, bu konuşmasıyla aynı zamanda dinci-faşist iktidarın yaşadığı sıkışmışlığı da ortaya koymuş oldu.

"Bu hayatın albenisine kendisini kaptıran insan, dünyasını da ahiretini de kaybeder. Müminin görevi varlıkta şımarmamak, yoklukta sabretmektir. Gerçek mümin acıyı bal eyleyendir." diyen Erdoğan, artık "büyümeyi", "uçmayı", "şahlanmayı" bir kenara bırakarak, emekçilere net bir mesaj vermektedir: İnsanca yaşama özleminizi bir kenara bırakın. Artık size yokluk ve sefaletten başka bir şey vadedemiyoruz. Sakın buna itiraz etmeyin ve haklarınızı aramayı aklınızdan geçirmeyin. Sabretmek ve acıyı bal eylemek zorundasınız!

İşçi ve emekçilere, "daha derin bir yoksulluğa hazır olun" mesajının dini sosa batırılarak verilmesi, dünyadaki yaşamın önemsizleştirilip "öteki dünya"ya vurgu yapılması, dinci-faşist iktidarın artık dini istismar etmek dışında argümanlarının kalmadığını gösteriyor. Bunun içindir ki, her işe Diyaneti, tarikatları, cemaatleri koşturuyor, hurafelerle kitleleri sersemletmeye çalışıyorlar. Yine de bu söylemler tam bir manevi-ahlaki iflası anlatıyor. Çünkü bu dünyada sürdürdükleri yaşam ile öteki dünyaya ilişkin söylemleri arasında üstü örtülemeyecek denli derin bir uçurum var.

ARSIZLIKTA SINIR TANIMİYORLAR!

Ülke ekonomik-mali kriz, pandemi krizi, borç krizi, işsizlik krizi, enflasyon krizi girdabına yuvarlanmış bulunuyor. Bu krizlere çözüm üretmek bir yana, biraz olsun hafifletme imkanlarına dahi sahip değiller. İktidarları boyunca devasa rakamlara ulaşmış bulunan borçlar, son dört yılda Türk Lirası'nın yüzde 60 ora-

nında değer kaybıyla daha da katlanmış durumda. Daralmış bulunan ekonominin çarklarının dönebilmemesi, bu borç batağının daha da derinleşmesiyle mümkün. Ve yakın zamana kadar "faiz lobisine boyun eğmeyeceğiz" diyenler, dünyada dolar faizi yüzde sıfır iken, ancak yüzde 6 faiz ödeyerek borç alabiliyorlar.

İzlenen yayılmacı-fetihçi dış politikadan dolayı birçok ülkeyle kavgalı olan iktidarın tek dostu Katar Emiri'dir. Ancak para dilenmek için yapılan son Katar ziyareti de istenen sonucu vermedi, Katar Emiri "dünya lideri"ni havaalanında karşılamaya bile tenezzül etmedi.

Ülke ekonomisi derin bir kriz batağında debelenirken, işçi ve emekçilere tam bir yıkım dayatılırken, onlara "hayatın albenisine kendinizi kaptırmayın" vaazları veren Erdoğan neler yapıyor? Geçen hafta açıklanan verilere göre, sadece Ankara'daki sarayın günlük masrafı 14 milyon liraya ulaşmış durumda. Van Gölü kıyısında yaptırdığı 12. sarayın (Ahlat Köşkü) maliyeti önce 25 milyon lira olarak açıklanmıştı ancak arkasına inşa ettirdiği sarayın faturasının 125 milyon lirayı aştığı ortaya çıktı. Diğer 11 sarayın günlük masrafları ise henüz açıklanmadı.

"Varlıkta şımarmayan mümin" Erdoğan'ın hava filusunda 16 uçak bulunuyor. Lüks makam araçlarının sayısı bilinmiyor. Sarayda düzenlenen davetlerde on milyonlar har vurulup harman savruluyor. Bütün bir iktidarı boyunca rant, talan, yağma üzerinden birikmiş bulunan servetinin ise devasa miktarlara ulaştığına kuşku yok.

"Dünya nimetleri"ne bu denli düşkün olanlar, emekçilere, bu dünyanın albenisine kapılmayın, ahireti düşünün sözleriyle, arsızlıkta hiçbir sınır tanımadıklarını ortaya koyuyorlar.

İNSANCA YAŞAM HAKKI İÇİN MÜCADELE!

AKP şefi, kendisi, yakınları, yandaş-

ları, dalkavukları, medyadaki tetikçileri, trolleri vb. lüks ve şatafat içinde yaşarken, emekçilere sefaleti bal eyleyin deme cüretini nereden buluyor? Bu sorunun yanıtı açıktır. Ülkenin toplumsal servetini üreten işçi ve emekçiler sömürüye, yağmaya, talana dur diyemedikleri için, bu asalaklar lüks ve şatafat içinde yaşayabiliyorlar. Bununla da kalmıyorlar, "dünyanın albenisini bize bırakın ki, ahirette ödülünüzü alabilirsiniz" diyerek, emekçilerle küstahça alay ediyorlar.

İzledikleri politikalarla daha da ağırlaştırdıkları krizlerin faturalarını emekçilerin sırtına yıkanlar, bunun yolaçağı isyanların önünü kesmek için din istismarına sarılıyorlar. Oysa sömürünün, yağmanın, talanın ve krizlerin yarattığı yıkımın dinle/ahiretle bir ilgisi yok. Bütün bunlar kapitalizm bataklığında boy veriyor. Zenginlikler sadece azgın bir sömürüyle değil bin bir yolla bir avuç asalağın elinde birikirken, onu üreten emekçilerin payına her geçen gün daha da derinleşen yoksulluk ve sefalet düşüyor.

İşçi sınıfı ve emekçiler din istismarına dayalı sahte söylemleri ellerinin tersiyle itmelidirler. Bütün bir toplumsal zenginliği üretenler olarak, onursuz bir sefaleti kendilerine dayatan bu kokuşmuş rejimin karşısına dikilmeli, insanca yaşama haklarının küstahça tartışmalara konu edilmesine izin vermemelidirler.

Önümüzdeki süreçte işçi sınıfı ve emekçileri çok daha ağır ekonomik-sosyal yıkım saldırıları beklemektedir. Din istismarıyla meşrulaştırılmaya çalışılan bu saldırılar ancak "sınıfa karşı sınıf" eksenli bir mücadeleyle püskürtülebilir. Yıllardır uygulanan politikalarla örgütsüzlüğe mahkûm edilen işçi sınıfı için, birleşip örgütlenerek mücadele yolunu tutmak, bir sınıf olarak sermaye sınıfının ve onun iktidarının karşısına dikilmek dışında bir çıkış yolu yoktur.

Kürt halkına karşı faşist kudurganlık ve sorumluluk

A. Engin Yılmaz

Ulusal eşitlik ve özgürlüğü uğruna mücadele eden Kürt halkı, her zaman dizginsiz bir faşist devlet terörünün, her türlü vahşet ve katliamın hedefi olmuştur. Kürt halkının ve Kürt hareketinin karşısına baskı, terör ve zorbalıkla çıkmak, sömürgeci sermaye iktidarının değişmeyen politikasıdır.

Son dönemde yine Kürt halkına ve kazanımlarına karşı içerde ve dışarda gözü dönmüş bir kudurganlık sergilenmekte, ırkçı histeri trmandırılmaktadır. HDP'ye yönelik zorbalık, seçilmiş temsilcileri ve siyasetçileri kapsayan tutuklamalar, HDP binalarına saldırılar bunun ifadesidir. Belediyelere kayyum atamalar ile HDP milletvekillerinin dokunulmazlıklarını düşürmek için fezleke hazırlıkları bunları tamamlamaktadır. Kürt yurtseverlerine, mevsimlik Kürt işçilerine karşı linç girişimlerine ve helikopterden atma gibi vahşi cinayetlere başvurulmaktadır.

Aynı saldırganlık uzun bir dönemdir sınır ötesinde de sürdürülmektedir. Irak'ın kuzeyindeki Haftanın bölgesine "Peñçe-Kartal Operasyonu" adı altında askeri hareketler gerçekleştirilirken, Sincar, Karacak, Kandil, Zap, Gara, Avaşin Basyan ve Hakurk bölgeleri havadan bombalanmakta, ele geçirilen bölgelerde askeri üsler kurulmaktadır.

Bu pervasız saldırganlık ve zorbalığı kolaylaştıran, işçi sınıfının bilinç ve örgütlülük düzeyinin geriliğidir. Bu nedenle Türkiye işçi sınıfı ve emekçilerinin Kürt halkına karşı uygulanan zulüm ve vahşet karşısında suskun kalması, onun mücadelesine omuz verememesidir.

Farklı ulus ve milliyetlerden işçi ve emekçilerin devrimci temellerde birleşmesi ve kaynaşması ise egemen sınıfların en büyük korkusudur. Bunu engellereyebilmek için, Kürt halkına ve hareketine yönelik faşist zorbalık aynı zamanda Türkiye'nin sol ve devrimci güçlerini, bir bütün olarak ilerici-demokratik toplumsal muhalefet hareketini de hedeflemektedir. Tüm toplum baskı ve terörle sindirilmek, teslim alınmak ve öncüsüz bırakılmak istenmektedir.

İŞÇİ SINIFI VE ŞOVENİZM ZEHİRİ

Gündelik olarak sermaye devletinin ırkçı-şoven propagandalarına maruz kalan, şovenizm zehriyle sersemletilen işçi sınıfı, Kürt halkının özgürlük mücadelesi-

ne sıcak bakmamakta, gereken desteği sunamamaktadır. Çünkü işçi sınıfı, kendisine ağır bir sömürü ve köleliği dayatan burjuva sınıf egemenliği ile Kürt halkını ulusal baskı ve kölelik altında tutan sınıf egemenliğinin bir ve aynı olduğu, ulusal sömürü ve baskının sınıfsal sömürü ve baskının bir başka biçimi olduğu bilincinden yoksundur. Bu nedenle sermaye devletinin Kürt halkının ulusal eşitlik ve özgürlük mücadelesine karşı yürüttüğü kirliliğin karşısına dikilememektedir.

Verili bilinci ve örgütsüzlüğü ile Kürtlerin haklı ve meşru mücadelesinden yana tavır alamayan işçi sınıfı, sermaye sınıfına karşı kendi sınıf çıkarlarının militan savunucusu da olamamaktadır. Kürt halkının temel ulusal haklarından vazgeçmesini, sömürgeci köleliğe boyun eğmesini savunacak konuma düşürüldüğü için, kendisini sömüren ve köleliği dayatan sermaye sınıfına karşı da kendi meşru haklarını ve mücadelesini savunamaz durumdadır. Sınıf bilincinden ve devrimci sınıf örgütlülüğünden yoksunluğun, devrimci bir önderlikle birleşip kaynaşmamış olmanın getirdiği temel önemde bir zaaf ve zayıflıktır bu.

Bu zaafiyet aşılmadığı sürece, işçi sınıfı Kürt halkının özgürlük mücadelesi karşısındaki görevlerini yerini getiremeyecek, Kürt halkı ve hareketi yalnızlıktan

kurtulamayacaktır. Bu durum işçi sınıfının devrimcileştirilmesi görevine işaret etmektedir.

Kürt halkının ulusal davasının haklılığı ve meşruluğu Türk işçilerine döne döne anlatılmalı; işçi sınıfının sömürüye karşı mücadelesi ne kadar meşru ise, Kürt halkının kendi kaderini tayin etmek için verdiği mücadelenin de o kadar meşru olduğu; Kürt halkının boyun eğmesini savunan bir işçinin, kendisini sömüren sermaye sınıfına karşı mücadelesinin meşruluğunu savunamayacağı bilinci ona kazandırılmalıdır.

İşçi sınıfı ırkçılığın, şovenizmin ve kardeş Kürt halkına uygulanan her türlü baskı ve zorbalığın karşısına ancak bu bilinçle çıkabilir.

KÜRT HALKINA KARŞI DEVRİMCİ SORUMLULUK!

Mazlum bir halkın haklı ve meşru ulusal istemlerini Türk işçi ve emekçilerine mal etmek görevi öncelikle komünistlerin omuzlarındadır. İşçiler arasında sürekli ve sistemli bir biçimde yürütülecek propaganda, ajitasyon ve bilinçlendirme faaliyetiyle, ezen ulus şovenizmini ve ulusal önyargıları kırmak, işçi sınıfının Kürt halkına yönelik ulusal baskı ve zorbalığa tutum almasını sağlamak görev ve sorumluluğudur bu.

Bu görev, sınıfsal ilke ve esaslar temel alınarak, "sınıfa karşı sınıf" şiarı yükseltilecek, işçi sınıfı şovenizmin karşısına çıkarılarak yerine getirilebilir. Türkiye işçi sınıfı ve emekçileri içinde, başta "Kürt ulusuna kendi kaderini tayin hakkı!" olmak üzere "Eşitlik, özgürlük, gönüllü birlik!", "Kürt halkıyla omuz omuz!" vb. şiarlar yükseltilmeli, Kürt halkıyla dayanışma pratik tutum ve eylemlerle birleştirilebilmelidir.

Bu çerçevede yürütülecek etkin bir faaliyetle birlikte sınıfa karşı sınıf ekşeninde bütün milliyetlerden proletaryanın birleşik örgütlenmesi yaratmada mesafe almak, devrimci bir sınıf hareketinin gelişimini hızlandırmak günün yakıcı görevidir.

Zira, "Başka bir ulusu ezen bir ulus özgür olamaz!" şiarıyla şovenizm zehrine karşı en etkili çıkışı ancak çeşitli milliyetlerden Türkiye işçi sınıfı yapabilir. Kürt halkına yönelik saldırganlığı ancak bu sınıf durdurabilir. Kürt halkının meşru ulusal haklarının en kararlı savunucusu ancak bu sınıf olabilir. Kapitalist sömürü ve baskının yanı sıra mazlum Kürt ulusuna karşı eşine az rastlanır bir barbarlığın temsilcisi olan sermaye iktidarını tarihe ancak bu sınıf gömebilir. Bu ise ancak işçi sınıfının siyasal mücadele sahnesine çıkarılabilmesiyle başarılabilir.

Bölgesel savaşlarla büyüme hayallerinin iflası

Suriye, Libya ve Doğu Akdeniz'de süren bölgesel krizlere Azerbaycan-Ermenistan çatışmasıyla yeni bir halka eklendi. Türk sermaye devletinin parçası olduğu gerilim ve savaşlara eklenen bu son çatışma, bölgemizde süren savaş yangınının başka ülke ve bölgeleri de girdabına alarak yaygınlaşacağına işaret ediyor.

Türk sermaye devleti, "Bir koyup beş alacağız", "Hem sahada hem masada olmaya devam edeceğiz" zihniyetinde ifadesini bulan ganimetçi hayallerle her kriz, çatışma ve savaşa balıklama dalma devam ediyor. Bu saldırgan politika Azerbaycan-Ermenistan çatışmasında da sürdürüldü. Masaya çağrılmayarak sükutuhayale uğrayan AKP şefi ve şürekası, "Azerbaycan'ın 'Dağlık Karabağ sorununun çözümü için' bir 30 yıl daha beklemeyeceği, Türkiye'nin, Azerbaycan'ın öz topraklarını geri almak için başlattığı harekatta yanında olduğu" türünden açıklamalarla, ilan edilen geçici ateşkesin sürmesine bile tahammülsüz olduğunu gösterdi. İçeride ve dışarıda gerilim, çatışma ve savaşlardan beslenen AKP-MHP iktidarı, bölgesel kriz ve savaşların köpürteceği milliyetçi-dinci bağnazlığa dayanarak, ülkeyi tam bir faşist barbarlık ortamına sürüklemeyi ve böylece rejimini sağlamlaştırmayı hesaplıyor.

MASADA OLMAK İÇİN SAHADA OLMAK YETMEZ

Öte yandan iktidarın kirli hesapları sadece Kafkasya'da değil, Libya'da da duruvar çarpıyor. Azeri-Ermeni ateşkesinin gündemde olduğu günlerde, Almanya ve Birleşmiş Milletler'in girişimiyle bir

masa da Libya konusunda kuruldu. Ulusal Mutabakat Hükümeti (UMH) ile Tobruk merkezli hükümete bağlı Libya Ulusal Ordusu'nun asker ve polislerinin de olduğu heyetler, Libya savaşında taraf olan Mısır'ın Hurgada kentinde iki gün süren yüz yüze görüşmeler yaptılar. Taraflar, kasım ayında Tunus'ta yapılacak olan Libya Siyasi Diyalog Forumu öncesindeki görüşmelere Kahire'de devam edileceğini açıkladılar.

Libya ve Suriye krizi ve savaşlarında taraf olarak yer alan Türk sermaye devleti ve AKP iktidarı, Azerbaycan-Ermenistan ateşkes görüşmelerinde olduğu gibi, Libya 'barış' görüşmeleri için kurulan masaya da çağırılmadı. 2015 yılında provokatif bir şekilde Rus uçağını düşürdükten sonra NATO'yu olası bir Rusya reaksiyonuna karşı "müttefikini savunmaya" çağırarak bölgesel savaş kışkırtıcılığı yapan Erdoğan, bugün de "sahada olmalarına" karşın "masadan" dışlanmalarını, ucu açık bölgesel krizi ve gerilimi arttırıcı

provokasyonlarla karşılamaya çalışıyor.

AB'nin yaptırım tehditleri ve ABD'nin dayatmasıyla NATO gözetimi altında Ankara-Atina arasında görüşmelerin başlaması için 'bakım' bahanesiyle limana çekilen Oruç Reis gemisi, masadan dışlanmış olmanın verdiği kudurganlıkla yeniden Doğu Akdeniz sularına sürüldü. Görüşmeler sürerken ilan edilen NAVTEX, Doğu Akdeniz krizini yeniden alevlendirdi. Oruç Reis sismik araştırma gemisinin yeniden Doğu Akdeniz'e göndermesine sert tepki gösteren ABD Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Morgan Ortagus, "Türkiye'yi bu hesaplı provokasyona son vermeye ve Yunanistan ile istikşafı görüşmelere derhal başlamaya çağırıyoruz" diyerek, durumu "hesaplı provokasyon" olarak nitelendirdi. Almanya Dışişleri Bakanı Maas ise, Türkiye'yi Doğu Akdeniz'de "gerginlik ve yumuşama politikası arasındaki oyuna son vermeye" çağırırdı. Dümeninde AKP şefinin bulunduğu Türk devletine "hesaplı provokasyon"

ve "oyunlar"a son verme çağırısı yapan emperyalist merkezler, çıkarlarını Tayyip Erdoğan ve avnesinin fantastik hayalleri uğruna heba etmeyeceklerini sert bir şekilde gösterdiler.

ORTALIĞI KARIŞTIRANLARIN KADERİ AYAK ALTI OLMAKTIR

Emperyalist yayılcılık hayalleriyle yanıp tutuşan AKP-MHP iktidarı, finansal ve ekonomik gücünü hesaba katmadan savaş oyunları oynuyor. Gerici-faşist iktidar, bu tutumuyla, büyük emperyalist güçlerin elinde kullanışlı bir araç işlevi görüyor ve bölgenin savaş cehennemine dönüşmesine çanak tutuyor. Büyük köpeklerin kapışması için ortalığı kuru gü-rültüye boğan fino köpekler misali, her yangına körükle gidiyor, her musibette kirli roller üstleniyor. "Sahada olma"nın karşılığında "masada" olacağına dair fantastik hayaller kuruyor. Nedir ki emperyalist dünyada kurallar orman kanuna göre işliyor. Azerbaycan-Ermenistan masasında da durum farklı değil. AKP sözcülerinin masada bulunmak için Azerbaycan Cumhurbaşkanı Aliyev üzerinden Rusya'ya ilettikleri talep neredeyse duymazlıktan gelindi. Dağlık Karabağ barış görüşmelerine katılma isteği, Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov tarafından, "Dağlık Karabağ sorununa çözüm bulunması için yapılacak barış görüşmelerinin formatında bir değişiklik düşünülmediği" açıklamasıyla, karşılıksız bırakıldı.

Dışarda sürdürdüğü saldırganlıkta büyük emperyalist güçlerin çizdiği sınırlara toslayan AKP-MHP iktidarının, ayakta kalmak uğruna içerde saldırganlığını daha da arttırmaktan başka bir seçeneği bulunmuyor. İşsizlik, yoksulluk ve sefalet derinleşirken dışa karşı riyakar efelenmenin ve hamasetin bir yerden sonra işe yaramayacağını da biliyorlar. Dolayısıyla borç batağında çöküşe sürüklenen ekonominin borçlarını çevirebilmek için, emperyalist sermayenin istediği düzenlemeleri gerçekleştirip, onu ülkeye çağırılmaktan başka bir yolları kalmadı. Alman Merkez Bankası'nın bir araştırmasında, "Erdoğan'ın Merkez Bankası'na müdahalesi olmasaydı uluslararası yatırımcılar ülkedeki diğer olumsuz gelişmelere bir nebze de olsa göz yumabilirdi" vurgusu yapılması, kuşku yok ki AKP-MHP iktidarı için uyarıcı olmuştur.

Erdoğan-Putin görüşmesi: Karabağ, Suriye, Libya...

AKP şefi Tayyip Erdoğan ve Rusya devlet başkanı Vladimir Putin, Azerbaycan-Ermenistan çatışması başta olmak üzere Suriye ve Libya'daki gelişmeleri görüştü.

Erdoğan'ın girişimiyle gerçekleştiği belirtilen görüşmede, Putin'in cihatçı çetelerin Karabağ'a taşınmasıyla ilgili "endişelerini" dile getirdiği belirtildi.

Kremlin basın dairesi görüşmeye dair şu ifadeleri kullandı:

"Dağlık Karabağ ihtilaf bölgesindeki durum ayrıntılı olarak tartışıldı. Her iki taraf da 10 Ekim'de Moskova'da üzerinde anlaşmaya varılan insani ateşkes uymanın önemini teyit etti. Vladimir Putin ve Recep Tayyip Erdoğan, siyasi

sürecin özellikle AGİT Minsk Grubu'nun çalışmalarına dayalı olarak yoğunlaştırılmasından yana olduklarını vurguladı."

Açıklamaya göre Putin, Ortadoğu'dan cihatçı çetelerin Karabağ'daki çatışmalara katılmasından ciddi endişe duyduğunu dile getirdi.

Tarafların Suriye ve Libya meselelerindeki koordinasyonunun etkili olmasına dikkat çekildiği ifade edilen açıklamanın devamında şöyle denildi: "Suriye ve Libya meselelerine ilişkin görüş alışverişi sırasında Rusya ve Türkiye'nin durumun istikrara kavuşturulmasına, ayrıca siyasi ve diplomatik yolda ilerlenmesine yardımcı olan etkili koordinasyonuna dikkat çekildi."

Tek adamın eli bütçede

Tek adama dayalı saray rejimi; her alanda keyfilik, şahsılık ve denetimsizlik yaratıyor. Güdük ve sınırlı işlevini dahi yerine getiremeyen meclis, yolsuzluğu ve hırsızlığı meşrulaştırmanın aracına çevrilen Sayıştay, notere dönüştürülen yargı... Bu tabloda geriye kalanlar, mi-zansenden öte bir anlam taşıyor. Gece yarısı kararnamele, torba yasalar, bir blok halinde kalkan ve tüm soru/araştırma önermelerini reddeden AKP'li-MHP'li eller, yasaklanan gensorular artık "Türkiye demokrasisi"nin esasını oluşturuyor, yargı sosu ve kolluk gücü terörü ile birlikte.

Tüm dönem stratejileri, ekonomi programları, bütçe planlamaları da bu tiyatrodaki sahneleniyor.

1215'TEN 2020'YE

Yılsonunun yaklaşmasıyla beraber bütçe tartışmaları da başladı. Tek adam rejiminin inşası yolunda atılan adımlardan biri olarak artık bütçe tasarısını meclis değil, cumhurbaşkanı hazırlıyor. Mevcut durumda cumhurbaşkanı hazırladığı teklifi meclisin tartışmasına sunsa da yeni sistemle meclisin işlevini tümüyle yitirdiği göz önüne alındığında, bütçe planı tamamen tek adamın elinden çıkacak demek abartı olmayacaktır. Ancak dibine kadar yolsuzluk ve hırsızlık batağına batmış iktidara bu da yetmemiş olacak ki bütçe tartışmalarının meclise hiç taşınmadığı bir formülasyon arayışındalar. Son olarak TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda kabul ettirilen bir değişikliğe göre, artık bütçe planlamasında "fonksiyonel sınıflandırma tablo"larına yer verilmeyecek. Bu da bakanlıkların bir sonraki yıl ödenegini nerelere harcanacağını gizli kalması demek. Ayrıca iktidarın övünç kaynağı olan "mega projeler"e ne kadar bütçe ayrıldığı da tamamen denetim dışı kalacak. Yap-ış-let-devret modeli ile yandaş şirket ve müteahhitlere aktarılan paralar görülmeyecek. Buradaki rantın boyutunu anlamak için rakamlara bakmak gerekirse, bu yatırımlar için 2017-2022 arası bütçeden yapılan ve yapılması öngörülen ödemelerin toplamı 98 milyar 492 milyon TL.

***

"Kamu gider ve gelirlerinin belirlenmesinde halkın söz sahibi olması" anlamına gelen "Bütçe hakkı"nın kökeni

Magna Carta'ya (Büyük Özgürlükler Sözleşmesi) dayanıyor. 1215 tarihli bu sözleşme ile ulusal meclislere bütçe yapma hakkı tanındı. Böylece kralların yetkileri kısıtlanacak ve denetime tabi olacaktır. Bütçe hakkı ve vergiye rıza kavramları 1215 Magna Carta'da, 1628 Haklar Dilekçesi'nde ve 1689 Haklar Beyannamesi'nde yasalaşan demokrasi mücadelesinin bir sonucuydu. Vergilerin denetimi ile başlayan adım, giderlerin açıklanması ile devam ederken verilen mücadeleler ile bugünkü anlamıyla modern bütçe oluştu. Literatüre "bütçe hakkı" olarak geçen bu kazanım, öyle ki yurttaş olmanın ilk şartı olarak anılıyordu.

Sosyal eşitsizliğe dayanan bir toplumda yasal kazanımların ne denli hayata geçirilebildiği, sermaye sözcüleri ile dolu olan mecliste ne kadar adil bir bütçe oluşturulabildiği ayrı bir tartışma konusu olsa da günümüz Türkiye'sinde bütçe artık bırakalım meclisi tek bir kişi tarafından hazırlanıyor. Hazırlanma ve meclise kabul ettirme süreci ise kör göze parmak sokar cinsten. Meclis, bütçe teklifini hangi verilere dayandırılarak oluşturulduğunu bilmeden tartışıyor, onaylıyor. Harcama-kaynak dengelerinin gösterildiği Milli Bütçe Tahmin Raporu artık meclise sunulmuyor. Böylece bütçe görüşmeleri herhangi bir resmi veriye dayanmayan, cumhurbaşkanının sunduğu gelir-gider rakamlarıyla başlıyor. Bir önceki yılın

raporu, Sayıştay raporları meclise hiç getirilmeden bütçe görüşmeleri gerçekleştiriliyor. Bu da aslında bütçenin çoktan sarayın odalarında hazırlanıp onaylandığını, meclis tartışmalarının orta oyunundan ibaret olduğunu gösteriyor. Yine merkezi yönetimde bulunmayan ancak merkezi yönetim bütçesinden destek alan kurum ve kuruluşların listesi de meclise sunulmayan belgelerden. Bu şu anlama geliyor; bütçeden dolayı yoldan pay alan yandaş vakıf, dernek vb. örgütlenmeler kamuoyundan gizleniyor.

İŞÇİNİN ALİNERİYLE DOLAN KASA, SARAYA VE SERMAYEYE AKIYOR

Bütçe görüşmelerinde hasır altı edilen bir diğer önemli konu ise vergi harcamaları. Vergi harcaması, devletin bir kişi veya kurumdan vergi almaktan vazgeçmesi demek. Verilere göre 2020 yılında 195,6 milyar TL, 2021 yılında 222,7 milyar TL, 2022 yılında ise 251,4 milyar TL vergiden vazgeçilmiş. En fazla vergiyi asgari ücretlinin ödediği, emekçinin maaşı cebine girmeden aslan payının devletin kasasına aktığı, attığı adımdan içtiği suya kadar vergilendirildiği düşünülürse kimlerin vergisinden vazgeçildiği de görülecektir. Sermayedarlara getirilen vergi afları ile milyarlarca TL'lik bir kalemden vazgeçilmiş durumda. Emeklilikte yaşa takılanları 26 milyar TL'lik bir masraf olarak gören, asgari ücret vergiden muaf ol-

sun talebini kaynak yok diye yanıtlayan iktidar, hayata geçirilen vergi harcamalarıyla sermayeye büyük bir kaynak transfer ediyor.

Sermaye bu yolla ihya edilirken saray da kendi payını unutmuyor. Son Sayıştay raporlarında milyarlarca TL'lik ödenek üstü harcama tespit edilmişti. YEP'e göre 45 milyar TL paranın nereye harcadığı belli değil. Fakat burjuva muhalefetin iktidarın koltuk değneği olduğu, meclisin tüm işlevini yitirdiği, toplumun susturulduğu/sindirildiği "Yeni Türkiye"de bunlar kolaylıkla örtbas ediliyor.

***

AKP-MHP bloku, yağma ve talan düzenleri keyiflerince sürsün istiyor. Tüm icraatları bu yönde. Her türlü denetimden uzak, saray koridorlarında iş bitiriyorlar. Milyonlarca işçi ve emekçi, kan emici asalakları ve saray eşrafını doyurmak için tezgâh başında ömür tüketiyor. Ancak pandemi sürecinin de özellikle açığa çıkardığı gibi, bu toplumsal servetten paylarına kırıntı dahi düşmüyor. Özellikle eğitim ve sağlık alanlarında son yaşananlar, bu iki temel insan hakkının aleni gaspını gösteriyor.

Bu açık yağmaya geçit vermemek, eğitim, sağlık, güvenceli yaşam gibi temel haklarımızı savunmanın yolu mücadele ile elde edilen kazanımlara sahip çıkmaktan geçiyor.

Y. ZEHRA

Pandemi, eğitim sistemi ve okulların açılması tartışmaları

Ana okullarının ve birinci sınıfların yüz yüze eğitime başlaması, 2., 3., 4., 8. ve 12. sınıflarda ise kademeli olarak yüz yüze eğitime geçileceğinin duyurulması, pandemi koşullarında eğitimin nasıl sürdürüleceği sorusunu tekrar gündeme taşıdı. Tartışmanın merkezinde ise “okulların açılıp açılmaması” sorunu yer alıyor.

Öncelikle şu noktanın altını çizmek gerekiyor. Söz konusu tartışmaların temelinde, bir “bütün” olarak eğitim alanında yaşanan kaos ve iktidarın bu kaosu derinleştiren politikaları yer almaktadır. Zira, pandemi politikaları belirlenirken, eğitim alanını bütünlüklü olarak ele almayan (ana okulundan yüksek öğrenime), toplumsal bağlamından koparan ve günü kurtarmak için adımlar atan bir sistem gerçekliği ile karşı karşıyayız.

Bu olgunun gözetilememesi, okulların açılıp açılmaması tartışmasının, eğitim sisteminin toplumsal sistemden kopararak ve pandeminin yarattığı olağanüstü koşullar hesaba katılmayarak yapılmasına yol açıyor. Ya da “eğitim hakkını savunmak” dar anlamda bu alana sıkıştırılabiliyor.

Oysa eğitim, üretim başta olmak üzere toplumsal ilişkilerin bir dizi alanını kesmektedir. İlk adımda okuma-yazma, doğayı, hayatı ve toplumsal ilişkileri kavrama vb. becerilerin geliştirilmesinden (temel eğitim) bilimsel bilginin üretimine kadar (yüksek öğrenim) geniş bir yelpazede birey eğitim süreci içerisine girmektedir. Olağan dönemlerde bu sürecin tüm aşamalarında okulun, bir başka ifadeyle yüz yüze eğitimin önemli bir yer tuttuğu açık. Dahası okul, bireyin toplumsal ilişkiler içerisine girerek sosyalleştiği ve bu ilişkileri geliştirdiği ilk alanlardan birisidir. Fakat, özellikle pandemi koşullarında eğitim hakkı, toplumsal bağlamları üzerinden ele alındığında, dar anlamda “okullar açılmalı mı” tartışmasına sıkıştırılamayacak bir yerde durmaktadır.

Bugün dünya ölçüsünde olağanüstü bir süreçten geçiyor. Olağanüstü koşullarda toplumsal yaşamın olağan işleyişini sürdürmesi beklenemez. Buna rağmen sermaye devletlerinin sermaye birikimini sekteye uğratmamak adına sözde tedbirler eşliğinde yöneldiği “normalleşme” politikaları ortadadır. Bu aynı durum eğitim sistemi için de geçerlidir. Zira, içinden geçmekte olduğumuz pandemi

koşulları nasıl ki toplumsal yaşamın bir dizi alanını etkiliyor ve şekillendiriyorsa, eğitim-öğretim uygulamalarının da bu sürecin dışında kalması olanaklı değildir. Bu nedenle üretim, sağlık, ulaşım, barınma, beslenme vb. toplumsal yaşamın yeniden üretimi için gerekli olan alanları bir arada ele almak ve salgınla mücadele politikaları belirlenirken bunların toplamı üzerinden bakabilmek gerekmektedir. Bu aynı yaklaşım tersi için de geçerlidir. Yani her bir kamusal alan üzerinden belirlenecek politikalar da salgınla mücadelenin bütünlüğü üzerinden ele alınmalıdır. Sermaye devletlerinin gerçek manada yapmadığı, yapamadığı da budur. Çünkü kapitalist sistemin, biriktirdiği tüm zenginliklere rağmen, toplumun ihtiyaçlarına yanıt vermek gibi bir sorunu yoktur. Sistemin kara dayalı işleyiş yasaları buna imkan tanımaz. Pandemi süreci bu gerçekliğe bir kez daha ayna tutmuştur.

“Teknolojik gelişmenin ve zenginlik birikiminin bugünkü gelişim düzeyinde, hiç değilse az çok gelişmiş ülkelerde, değil haftalar, aylar boyunca bile zorunlu olanlar (beslenme, temizlik, sağlık, ısınma, aydınlanma, taşımacılık vb.) dışında tüm öteki üretim alan ya da dallarında hayatın durmasının normalde toplum yaşamını fazlaca etkilememesi beklenir. Birikmiş zenginlikler ve olanaklar, toplumun yaşamını asgari ihtiyaçlar çerçevesinde aylar boyunca idame ettirebilmesi-

ne pekâlâ fazlasıyla yeter. Bu arada hem insanlar hem doğa nefes almak olanağı bulur, bir nebze olsun dinlenir, bir ölçüde olsun tazelenir, yeni güç toplar...

“Ama hayır, bu bugünkü sistem içinde olmaz, olamaz! Bu kapitalist toplum düzeninin doğasına aykırıdır. Bunun olabilmesi için, temel üretim araçlarının ve birikmiş zenginliklerin tüm topluma ait olması gerekir. Öldürücü sorun şu ki, kapitalist sistemde sözkonusu zenginlikler yalnızca asalak bir azınlığın elinde, mendenen tekelindedir. Bu azınlık, birikmiş zenginliği toplumun hizmetine vermediği ve doğası gereği veremeyeceği için de bir an önce ‘normal yaşam’a dönmek, yani salgına karşı önlemleri hızla gevşetmek, tüm hükümetler tarafından peş peşe gündeme getirildi, getiriliyor. Sistem için ‘normale dönmek’, sömürüye dayalı sermaye birikim süreci çarklarını dizginsizce serbest bırakmak anlamına geliyor.” (Pandemi ve sosyalizm / tkip.org)

Dolayısıyla, kapitalist düzenin birer kar alanına dönüştürmüş bulunduğu kamusal hizmet alanlarında yaşanan kriz ve kilitlenmelere “kendi içerisinde çözümler aramak”, oluşturulan “yeni normal” koşulların bir yerde kabulünden öteye anlam taşımaz. Zira, eğitimden sağlığa, ulaşımdan barınmaya kadar bir dizi alanda pandeminin daha da derinleştirdiği sorunların temelinde kapitalist sistemin yapısal sorunları yer almaktadır.

Konunun bu boyutunu çok yönlü

olarak ele alan “Pandemi ve sosyalizm” makalesinin bir kez daha bu gözle irdelemesi yararlı olacaktır.

HAKLAR BÜTÜNLÜĞÜ ÜZERİNDEN SAVUNULABİLİR

Eğitim alanı ve bu alandaki somut uygulamalara dönelim. Sermaye devleti salgının birinci dalgasında ikinci yükseliş yaşadığı bir süreçte okulların açılmasına dönük kararlar almış bulunuyor. Eğitimin belli kademelerinde yüz yüze eğitim başladı.

Bu konuda ortaya çıkan farklı eğilim ve öneriler çok geçmeden toplum çapında bir tartışmaya yol açtı. Başta Eğitim Sen olmak üzere eğitim alanında örgütlü sendikaların önemli bir kesimi “gerekli önlemler alınarak yüz yüze eğitim başlamalı” yönünde bir tutumla hareket ediyor. Fakat bu tutumlarına şu kayıtları düşüyorlar:

“Yüz yüze eğitime geçiş ise ancak okulların tam güvenli ve sağlıklı koşullara sahip olması ile mümkün. Bunun ön koşulu da salgının belirli bir aşamaya geriletilmesi veya kısmen de olsa kontrol altına alınması ile mümkün. Aksi durumda salgının okullardan başlayarak yeniden artması kuvvetle muhtemel. Ayrıca okullarda yüz yüze eğitimin genişletilmesi kararı ancak gerekli tüm önlemlerin eksiksiz alınması ve uygulanmasını zorunlu hale getirmektedir. Okul-

larda henüz önlemler ve gerekli koruyucu malzeme tam değildir. Milli Eğitim Bakanı, okullarda pandemi ile mücadele kurullarının tüm okullarda kurulduğunu açıklamaktadır ancak, bu şekilde oluşturulmuş kurullar bulunmadığını belirtmemiz gerekiyor.” (<http://egitimsen.org.tr/12-ekimde-yuz-yuze-egitime-baslar-ken/>)

Bu açıklama, okulların salgın karşısında gerekli altyapıya sahip olmadığını, gerekli tedbirlerin yeterince alınmadığını ve salgınla mücadelede ortak zeminlerin oluşturulmadığını ortaya koyuyor. Daha önemlisi, “salgının belirli bir aşamaya getirilmesi”, yakalanması gereken en temel halkayı oluşturuyor. Eğitim emekçileri ayrıca, olağan zamanlarda okullarda eğitim-öğretim dönemleri öncesi hazırlık süreçleri işletildiğini, fakat 2020-2021 eğitim öğretim dönemine yönelik böyle sürecin dahi işletilmediğini belirtiyorlar.

Sağlık emekçileri ise, salgının gerçek tablosunun ortaya çıkarılmasının, bu bağlamda toplumsal yaşamın belli alanlarının (aynı anlama gelmek üzere eğitimin) buna göre örgütlenmesi için epidemiyolojik* verilerin büyük önem taşıdığını ifade ediyor. Bu yönüyle Türkiye’de tam bir belirsizlik tablosu ile karşılaşıyoruz.

Türkiye’de resmi rakamlara göre 18 milyon öğrenci bulunuyor. Neredeyse toplumun dörtte birini oluşturan bu nüfusu ulaşım, okul ve ev bağlamında bir hareketliliğin içerisine sokmak, salgının yeni üslerinin okullar olması konusunda ciddi bir risk oluşturuyor. Bunun somut bir örneği yakın dönemde İsrail’de yaşandı. Halk sağlığı uzmanı Prof. Dr. Kayıhan Pala, İsrail’de birinci dalganın bittiği dönemde okulların açıldığını, iki hafta sonra iki okulda vakalara rastlandığını, ikinci dalganın başlangıcının bu sürece tekabül ettiğini söylüyor ve benzer bir tablonun ABD’de de yaşandığını vurguluyor.

Tartışmanın öteki boyutunu ise eğitim hakkının gaspı oluşturuyor. Zira, okulların kapatılması ve uzaktan eğitim konusunda yaşanan fiyasko eğitim hakkının gaspını derinleştiren sonuçlar yaratmaktadır. Ayrıca, okulların uzun süreli kapalı kalması öğrencilerin çok yönlü gelişimini olumsuz yönde etkileyecek ve önemli bir kesiminin eğitimden kopmasına yolaçabilecektir.

Bu sorunun gerisinde kapitalist devletlerin salgın sürecini belirsizliğe bırakması yatmaktadır. Salgına karşı mücadelenin bütünlüklü olarak yönetilmemesi, üretim çarklarının dönmesi konusundaki ısrar, bilimsel esaslara dayalı ve toplumun önemli bir kesimini içine alan karantina koşullarının yaratılmasının önündeki en büyük engeldir. Bu nedenle eğitim, sağlık, ulaşım vb. alan-

ların toplamı üzerinden ve birbirleri ile ilişkisi çerçevesinde salgına karşı tutarlı bir mücadele programı oluşturulamıyor. Çarklar dönüyor, fabrikalar işliyor, ulaşım vb. buna göre düzenleniyor ve tüm bunlar devam ederken tek başına eğitim alanındaki sözde önlemler hiçbir anlam taşıyor. Böylece eğitim alanında da ne yapacağını bilemeyen bir düzen gerçekliği çıkıyor karşımıza.

Bu nedenlerden ötürü, okulların açılması ya da kapalı kalması eğitim hakkının karşılanması ihtiyacına yanıt vermiyor, toplum sağlığını ve haklarını gözetilen bir eğitim mümkün olamıyor.

O halde ne yapmak gerekiyor?

İlkin, içinden geçilen dönemde eğitim ve sağlık başta olmak üzere tüm haklar bütünlüklü ve birbirleri ile ilişkileri üzerinden ele alınmalı, şu ya da bu düzenlemeye indirgenmeden savunulmalıdır. Çünkü, eğitim alanında toplum sağlığını tehdit eden ve hak kayıplarına yol açan uygulamalar tek merkezden hayata geçirilmektedir. Bunun karşısına bütünlüklü bir tutumla çıkılmalıdır.

İkincisi, eğitim hakkı savunulurken ve talepler belirlenirken yüz yüze eğitim, uzaktan eğitim, mesleki eğitim, staj ve laboratuvar gibi uygulamalı dersler, eğitim emekçilerinin ve öğrencilerin ihtiyaç duyduğu altyapı, toplu taşıma alanında düzenlemeler vb. ile üretim birimlerinde alınacak önlemler ve sağlık sisteminin işleyişi birbirinden koparılmamalıdır. Salgının yarattığı olağanüstü koşullar bilimsel olarak gözetilmelidir. Aksi taktirde üretim birimlerinde yaşanan “ya açlıktan ya da salgından ölüm” ikilemi, eğitim alanında da “ya eğitim ya sağlık” olarak karşımıza çıkacaktır.

Salgının sürdüğü koşullarda öne çıkarılması gereken talep, sürecin seyrine de bağlı olarak okulda ya da uzaktan ya da başka araç ve yöntemlerle birlikte parasız-bilimsel, ulaşılabilir, nitelikli, laik ve anadilde eğitimin karşılanması olmalıdır.

Bu mücadelede mesafe almak ise, sadece eğitim alanındaki öznelere değil, işçi sınıfı ve emekçilerin merkezinde durduğu toplumsal hareketliliğin büyüülmesiyle mümkündür. Salgın döneminde ölümle burun buruna çalışan işçilerin üretimden gelen gücünü kullanarak yaşam hakkını savunması, salgının önünü açan politikalara karşı kamusal alanlarda (eğitim, sağlık, ulaşım vb.) örgütlenecek eylemler vb. üzerinden yükselecek bir birleşik mücadele ancak sürecin yaratacağı yıkımı sınırlayabilir ve daha ileri bir mücadele sürecinin önünü açabilir.

* *Epidemiyoloji: Toplumdaki hastalık, kaza ve sağlıkla ilgili durumların dağılımını, görülme sıklıklarını ve bunları etkileyen belirteçleri inceleyen bir tıp bilimi dalı.*

Orman yangınları ve ırkçı-şoven kışkırtma

Yerel ve küresel planda büyük bir önem taşıyan ormanların, gezegenimizin iklimi üzerinde ve atmosferin temizlenmesinde dolaysız etkisi vardır. Bundan dolayı Latin Amerika’da büyük bir kısmı Brezilya’da bulunan Amazon Ormanları “dünyanın akciğerleri” olarak tanımlanır. Bu nedenle ormanlar insanlığın ortak mirası olduğu kadar kolektif geleceğinin inşası açısından da önemlidir. Ormanları talan edilmiş bir dünyada insanlık için iyi bir yaşam kurulamaz. Dolayısıyla insanca yaşanabilecek, sömürü ve eşitsizlikten arınmış sosyalist bir dünya kurma mücadelesi verenlerin ormanları korumak gibi bir sorumlulukları vardır.

Doğayı acımasızca talan eden kapitalizm, ormanların da en büyük düşmanıdır. Double yollar yapmak, devasa havaalanları inşa etmek, lüks otel ya da villalar dikmek, maden ya da taş ocakları açmak, sahilleri yağmalamak gibi rant projeleri için milyonlarca ağaç yok edilir. Her yaz sahillere yakın ormanlarda çok sayıda yangın çıkar. Amaç o alanların orman vasfını yitirmesi ve imara açılmasıdır. İktidarla işbirliği içinde kapitalist şirketler, bu yöntemle ülkenin ormanlarını ve kıyılarını yağmalarlar. Elbette iktidardakiler de bu yağmadan paylarını alırlar.

Türkiye’de bizzat devlet tarafından ormanların yakıldığını biliyoruz. 1990’lı yıllarda Kürt halkına karşı yürütülen kirli savaşta helikopterlerden atılan yangın bombalarıyla ormanlar yakılmıştı. Şu sıralar AKP-MHP rejimi de benzer bir politika izliyor. Son haftalarda Kürt halkının yaşadığı alanlarda onlarca yangın çıkarıldı ya da yangınlar kendi haline bırakıldı. HDP milletvekilleri tarafından meclis gündemine taşınan orman yangınlarına devlet müdahale etmedi, yerleşim bölgelerine yakın olan yangınlar halk tarafından söndürüldü.

İnşaat ya da maden şirketleri tarafından ormanların kundaklanması çoğu zaman ciddi bir soruşturmanın konusu bile olmaz. Çünkü genelde suç ortaklığı yaparlar. Ormanları yakanlardan hesap

soracaklarına, şirketlere ocak açma yetkisi verir ya da yakılan yerleri “orman vasfını yitirmiş alan” kapsamına alıp yandaş şirketlere sunarlar.

Son günlerde Hatay’ın İskenderun ilçesi ve çevresinde meydana gelen orman yangınları hem medyanın hem sosyal medyanın gündeminde önemli bir yer tuttu. Ancak bu tartışmalar, çoğunlukla sorunun özünü kavramaktan uzak, şoven-ırkçı kışkırtıcılığın malzemesi olarak kullanıldı. Kürt illerinde haftalarca süren yangınlar konusunda sesini çıkarmayanlar, Hatay için sahte gözyaşları döktüler. Elbette olaya samimi tepki gösterenler de var. Ancak olayı şoven-ırkçılığın malzemesi haline getirenlerin sorununun orman olmadığı, bunların yağma ve talan uğruna ormanların yakılmasına, kıyıların talanına karşı tepki göstermedikleri biliniyor.

Yangınların şoven histeriye malzeme yapılmasına zemin hazırlayan ise, kendilerini “Ateşin Çocukları” diye tanıtan, Kürt hareketine yakın olduğunu söyleyen bir oluşumun yaptığı açıklamadır. nuceciwan55.com sitesinde yayınlanan açıklamaya göre, İskenderun çevresindeki yangınları, bu oluşumun “doğal üyeleri” çıkarmıştır. Yapılan ikinci açıklamada ise beş farklı kentte orman kundaklamaları eylemi yapıldığı belirtilmiştir.

Belirtmek gerekiyor ki, ormanları yakmak gayrimeşru bir eylemdir. Eğer gerçekten böyle bir oluşum varsa ve yakma eylemi onlar tarafından gerçekleştirilmişse, böyle bir eylem mahkum edilmek durumundadır. Ezilen bir halkın özgürlüğü için mücadele etmek, her eylemi yapma hakkı tanımaz. Böyle bir eylem ezilen halkın özgürlüğüne katkı sağlamayacağı gibi, zarar verir. Halklar arasındaki ilişkileri zehirler ve zorba rejimlerin işine yarar. Nitekim iktidarın medyadaki tetikçileri ve sosyal medyadaki trolleri, “Ateşin Çocukları” adına yapılan açıklamayı kullanarak, ırkçı-şoven söylemi tırmandırmanın olanağına çevirmişlerdir.

Sağlıkta gerici kadrolaşma ölüm demektir

Sağlık alanının neo-liberal politikalara kurban edilmesinin ve “paran kadar sağlık” anlayışının sonuçları, bugün toplum sağlığını hiç olmadığı kadar tehdit ediyor. Sağlık hakkının gasp edilmesi sadece insanlara sunulan “hizmet” in maddi bedelinde vücut bulmuyor elbette. Kan emici sistem sağlık “sektörü” olarak büyüyen bir rant alanını sermayenin tekeline de veriyor. AKP-MHP ortaklığının eliyle yürütülen bu talanda kamu hastaneleri kapatılıyor ve yerine şehir hastaneleri açılarak kamu kaynakları sermayeye peşkeş çekiliyor. Hastane binalarının, kafeteryalarının, otoparklarının vb. ihalelerini yandaş sermayeye veren hükümet rantta doymuyor. Aktarılan kaynaklar, silinen vergi borçları ve yapılan teşviklerle özel hastaneler pıtrak gibi çoğalıyor. Bu da yetmiyor, ülkenin sağlık bakanlığı koltuğuna kendisi de özel hastane sahibi olan bir patron oturtuluyor. Bunların yanı sıra, sağlık emekçilerinin sırtına bindirilen aşırı iş yükü, paralı sağlık uygulamaları çerçevesinde eczacılar ve doktorların karşı karşıya bırakıldıkları açmazlar ve yeterli kaynak aktarılmaması sonucu yaşamlara mal olan daha nice uygulama toplum sağlığını bozuyor. Pandemi ise ulaşılamaz, paralı ve niteliksiz sağlık “hizmetinin” sonuçlarını tüm çıplaklığı ile gözler önüne seriyor. Yapılmayan testler, açıklanmayan veriler, bürokratlara sağlanan olanaklar, yaşamını yitiren sağlık emekçileri örneklerinde olduğu gibi, uzayıp giden liste tabloyu tamamlıyor.

MENZİL TARIKATI VE SAĞLIK BAKANLIĞI

Kapitalizmin doğası ile uyumlu olarak yürüyen bu piyasalaşma ve rantlaşma, sağlık alanında karşımıza çıkan sorunların sadece bir yönünü oluşturuyor. Bir diğer sorun alanı ise AKP-MHP ortaklığının sağlık alanındaki ısrarlı kadrolaşma çabalarıdır. KHK'lar ile ilerici, demokrat binlerce sağlık emekçisinin ihraç edilmesi ve yerlerine yandaşlarının doldurulması gibi alenen yapılan bu kadrolaşmayı sağlık emekçilerinin örgütlenmelerine yönelik baskılar tamamlıyor.

Her alanda olduğu gibi sağlık alanında gerici kadrolaşmanın pek çok olumsuz sonucu bulunuyor. Eğitim alanında beyinlere gericilik zehri akıtan, bilimi redderek gericiliği yayan kadrolaşmanın

sağlık alanında yarattığı sonuçlar da bir o kadar vahim. Bilime savaş açmış tarihatların sağlık alanında kadrolaşması, buradan doğru palazlanmaları toplum sağlığına yönelen en büyük tehditlerden birisi olarak karşımıza çıkıyor.

AKP-MHP bloku sırtını cemaat ve tarikatlara dayayarak egemenliklerini korumanın peşinde. Her türlü pis işlerini yaptıkları, vurucu güçleri olarak hazır tuttıkları, toplumu zehirlemenin aracı ve oy potansiyelinin kaynağı olarak işlev biçtikleri bu gerici yapılanmalara verdikleri ticari imtiyazların yanı sıra, sundukları bir diğer olanak ise devlet kadrolarıdır. Bilindiği gibi bakanlıklar cemaat ve tarikatlar arasında paylaştırılmış bulunuyor. Bu nedenle Sağlık Bakanlığı bugün Menzil tarikatının yuvası haline dönüştü. AKP'li Recep Akdağ'ın Sağlık Bakanlığı koltuğuna oturduğu dönemde örgütlenmesini artıran Menzil tarikatı, AKP'ye başından beri verdiği destekle anılıyor. Küçük bir köyde, derme çatma bir “tekkede” başlayan tarikat örgütlenmesi, bugün son model arabalar, lüks malikaneler ve uzun bir listeyi oluşturan ticari faaliyetlerin sahibi durumda.

TARIKATLAR İŞÇİ VE EMEKÇİLERİ SÖMÜRÜYOR

Sağlık alanını teslim ettikleri Menzil tarikatı, tövbe yöntemi ile kendilerine bağladığı insanlara “sofi” diyerek hizmetine alıyor. Tıpkı, diğer tarikatlardaki gibi, işçi ve emekçilere Menzil tarikatı çatısı altındaki tüm işler “hizmet” adı altında yaptırılıyor. Liderlerini “gavs” diye anan bu tarikatın Buhara Kolu'nun şeyhi Fevzettin Erol'un açıklamaları ise bu sö-

mürüyü son derece çarpıcı bir biçimde tanımlıyor:

“Biz insan olmuşsak gavsın sayesinde. Canımızda ruh olduğu müddetçe o aileye köle olacağız. Biz başımızı yere koyacağız. Bütün gavs hazretlerinin çocukları başımıza basıp geçecekler. Ömrümüz boyunca gavsın evlatlarına kölelik yapacağız.”

Gavs ailesi işçi ve emekçilerin “hizmet” olarak yaptıkları tüm işleri sevap olarak niteliyor. Yıllar boyunca çalıştırılan işçi ve emekçilerin alınteri ile kebab zincirleri, özel hastaneler, benzin istasyonları işleten bu zihniyet, elbette hükümetin de desteğini alıyor. İhalelerin kendilerine verildiği bilindiği gibi her türlü imtiyazdan ilk önce yararlanan da Menzil tarikatı oluyor. Örneğin, 2017 yılında ilk defa verilen Sağlık Turizmi Yetki Belgesi'nin ilk sahiplerinden biri tarikata ait hastaneler zincirinden biri olan İstanbul'un Pendik ilçesindeki Özel Emsey Hospital Hastanesi oldu.

Dini duyguları sömürerek ve devletin sınırsız desteğini alarak örgütlülüğünü güçlendiren Menzil tarikatının mensubu patronlar bugün TÜMSİAD çatısı altında bir araya geliyor. Gericilik artık tekke duvarlarını aşıyor ve Semerkant TV ile evlere giriyor. Sağlık Bakanlığı'ndaki aleni kadrolaşmaya İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Müdürlüğü de ekleniyor.

GERİCİLİK ZEHİRİ TOPLUMUN DAMARLARINA ENJEKTE EDİLİYOR

Menzilci Recep Akdağ'ın yerine 2013 yılında Sağlık Bakanlığı koltuğuna oturan Mehmet Müezzinoğlu'nun tarikat tara-

findan çalıştırılmadığı ve 2016 yılında tekrar Akdağ'ın bakanlığa döndüğü basında yer alan değerlendirmeler içinde. Akdağ'ın ardından bakan olan Fahrettin Koca'nın ise İskenderpaşa cemaatine yakınlığı nedeniyle, sağlık alanından Menzil tarikatı mensuplarını “temizlediği” iddia ediliyor. Gerçek şu ki, sağlık bakanlığı cemaat ve tarikatların denetiminden çıkamıyor ve halihazırda Menzil tarikatı bakanlığın köşe taşlarındaki etkinliğini sürdürüyor.

Geçtiğimiz haftalarda gündeme gelen GATA başhekim yardımcısı Ali Edizer'in Medeni Kanunu'nu hedef alan ve boşanmak yerine erkeklerin ikinci bir kadın ile evlenmelerini “öğütleyen” sözleri tartışmalara neden olmuştu. 2005 yılında bir sağlık ocağında doktor olan Edizer'in 2012 yılında Sağlık Bakanlığı'nda özel kalem müdürü olması, Akdağ ile yakınlığını ve Menzil tarikatına bağlılığını saklamayan bu zatın bu ani yükselişi, sağlık alanındaki kadrolaşmanın arka planına ışık tutuyor ve hala süren etkinliğini belgeliyor.

Tıp bilimini inkâr eden, dualarla ve envai çeşit ritüellerle “şifa” bulunacağını vaaz eden, tedavi adı altında kadınları taciz eden, gericilik saçarak toplumu zehirleyen cemaat ve tarikatlar sağlık alanında kökleşmiş durumda. Bugün Covid-19 kadar tehlikeli olan bir diğer virüs tarikatların toplumun damarlarına enjekte ettikleri gericilik zehridir. Tüm toplumun manen ve madden sağlıklı olabilmesi bu zehrin sökülüp atılması ile mümkündür. Parasız ve nitelikli sağlık hakkı için mücadele, sağlık alanındaki piyasalaşmanın ve gericiliğinin panzehri olacaktır.

Grev yasaklarına karşı fiili-meşru mücadeleyi büyütelim

Saray rejimi, iktidara geldiği günden beri işçi sınıfına kaba kölelik koşullarını dayatmak için her türlü yol ve yöntemi devreye sokuyor.

Pandemi koşullarını fırsata çevirerek çalışma yaşamını tamamen esnekletiren sermaye düzeni bu uygulamaları kalıcılaştırmak için elinden geleni yapıyor. İşçi sınıfı çok yönlü bir saldırı çemberi içinde bırakılırken, bu duruma karşı mücadele yolunu seçenleri de zorbalıkla bastırmaya çalışıyorlar. Bunun son örneklerinden biri de 9 Ekim tarihinde Petrol İş Sendikasının Soda Sanayi Adana-Mersin işletmelerinde aldığı grev kararının, grevin başlayacağı gün Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (CBK) ile ertelenmesi/yasaklanması oldu. Bu yasak ne ilktir, ne de son olacaktır.

Grev "ertelemeleri" ve yasaklamaları sermaye iktidarının yıllardan beri işçi sınıfının mücadelesini sekteye uğratmak için uyguladığı bir yöntem. İşçi sınıfının üretimden gelen gücünü kullandığı grev, sermaye sınıfının her dönem korkulu rüyası olmuştur. Bu yüzden bu hakkın kullanılması her zaman engellenmek istenmiştir. Türkiye'de '61 anayasasında işçi sınıfı grev hakkını kazanmasına rağmen gerçek anlamda hayata geçmesi '63'te Kavel işçilerinin fiili grevi ile mümkün olmuştur. Grev erteleme uygulaması da aynı yıl yürürlüğe girerek Grev Erteleme Kurulu oluşturulmuştur. 12 Eylül askeri faşist darbesinin ardından, sermayenin darbe hükümetinden istediklerinden bir tanesi de grev ertelemesinin kalıcı hale getirilmesiydi. Diğer birçok şeyde olduğu gibi bu isteği de hayata geçiren dar-

beciler, 82 anayasasında grevi ertelenen işçilerin erteleme sonunda greve çıkma haklarını ortadan kaldırarak, çoğunluğu sermayenin temsilcilerinden oluşan Yüksek Hakem Kurulu'na gidilmesini ve orada karar alınmasını şart koştu. Yani grev ertelemesi ile tam olarak grevlerin yasaklanmasına 12 Eylül'le başlandı. O günden sonra gelen her hükümet bu yasa aynı aynen devam ettirdi. Geldiği günden beri 17 grevi yasaklayan AKP iktidarı ise bu yasanın kapsamını daha da genişletmek için birçok düzenleme gerçekleştirdi.

T. Erdoğan'ın 15 Temmuz sonrası ilan edilen OHAL'i gerekçelendirirken sarf ettiği "OHAL'den istifade grevleri yasak-

lıyoruz" sözleri halen akıllardadır. Ayrıca sarayın şefi Erdoğan "Artık grevler olmazsa işçilerin hakları veriliyor, demektir." demişti. Bugün birçok işçi greve çıkmıyorsa-çıkamıyorsa bunun sebebi haklarının alması değil, yaratılan baskıcı zorba rejimdir. Saray rejiminin yasakladığı 17 greve bakıldığında, söz konusu grevlerin muhatapları Koç, Sabancı ve Şişecam nezdinde İş Bankası sermayedarlarıdır ve bu da sarayın kimlere hizmet ettiğinin açık göstergelerinden biridir.

Grev yasakları mesnetsiz gerekçelerle, bir gecede daha önce bakanlar kurulu kararıyla, şimdi de CBK ile alınmaktadır. Burada amaçlanan şey sadece işçi sınıfının bir bölümünün mücadelesini engelle-

mek değil, tüm işçileri kural tanınmayan vahşi kapitalizm koşullarına mahkûm etmektir. Grevler, direnişler işçi sınıfı için bir mücadele okuludur. Keza, bu tür eylem ve direnişler başladıkları yerde kalmayıp daha ileri mücadele süreçlerinin önünü açabilmektedir.

Grevlerin yasaklanması ile sınıfın mücadele bilincinin gelişimi de engellenmek istenmektedir. Sermaye şunu çok iyi biliyor ki bir grev, direniş, en küçük bir hak alma mücadelesi sadece oradaki işçileri değil, işçi sınıfını tümünden etkileyebiliyor. Yoğun sorunların yaşandığı çalışma koşulları içerisinde gündeme gelen bir grev, diğer işçileri de etkileyecektir. Bunun için bu saldırıya sadece Şişecam işçilerine dönük bir saldırı olarak değil, tüm işçi sınıfına yapılmış bir saldırı olarak bakmak gerekir.

Hal böyleyken, işçi sınıfı sermayenin saldırılarına ve iktidarın işçi düşmanı yasalarına karşı kendi fiili-meşru mücadele yasalarını esas alarak hareket etmelidir. Bu mücadelelere verilecek en güncel örnekler Greif işgali ve Metal Fırtınasıdır. Metal Fırtınası'nda da Greif işgalinde de işçiler, üretimi durdurmak dahil mevcut yasalara sığmayan ve günlerce süren fiili meşru eylemler örgütlemiştir...

Grev yasağı saldırısı tüm işçi sınıfını ilgilendirmektedir. Bu saldırıyla sınıfın bedel ödeyerek kazandığı grev hakkı tamamen ortadan kaldırılarak grev yasakları olağanlaştırılmak istenmektedir. O yüzden grev yasaklarına karşı tüm işçi sınıfı birleşik, kitlesel, fiili ve meşru mücadeleyi büyütmelidir.

Mersin'de Şişecam'a ait soda ve krom üretim tesisleri ve Adana'da tuz fabrikasında aldığı grev kararı 60 gün süreyle ertelenerek yasaklandı. Grevin yasaklanması sabahın erken saatlerinde fabrika önünde yapılan eylemle protesto edildi.

Fabrika önünde işçilere seslenen Petrol-İş Genel Sekreteri Salih Akduman, ocak ayında başlayan sözleşme görüşmelerinin ekim ayına kadar sarktığını belirterek, "Son noktada ortalama nezaketi bile olmayan bir işverenle karşı karşıyayız. Bakın bir sürü polis burada, biz neyiz? Masadan kaçan işveren siyasi iktidarın ve polisin arkasına sığınıyor.

Grev yasağı protesto edildi

Devlete sığınarak, devlete güvenerek, ülkeyi yönetenlerin siyasi gücüne güvenerek işçiyi karşıya alıyorlar" dedi.

Petrol-İş Genel Yönetim Sekreteri Ünal Akbulut da şöyle konuştu:

"5 Ekim'de soda, 7 Ekim'de Kromsan, işveren eliyle işçileri ücretsiz izne göndererek fabrikaları durdurdu. Madem fabrikalar durunca milli güvenlik ve genel sağlık tehlikeye giriyor, birkaç gün önce niye tehlikeye girmedi? Grev silahımızı elimizden aldınız. Yumruğu-

muzla da olsa dövüyoruz. Bugün stok var diyorsunuz, biz ürettik. O stoklar da bitecek. Dün bizi burada bırakıp masaya gelmeyenler yarın İstanbul'da Petrol-İş Genel Merkezine gelecekler. Mücadele edeceğiz ve kazanacağız."

"YASAK TÜM İŞÇİLERİ HEDEFLİYOR"

TÜMTİS tarafından yapılan açıklamada ise "Bu kararla grev hakkının yanı sıra esasen topu iş sözleşmesi hakkının kullanımını da engellenmiştir. Yasak, sa-

dece Petrol-İş ve Soda Sanayi işçilerini değil, tüm işçi sınıfını ve emekçileri hedeflemekte, tehdit etmektedir. Bu nedenle işçi sınıfı ve emekçiler bu saldırıyı boşa çıkarmak için omuz omuza mücadele etmelidir" dendi.

İİSSP: EMEK KARŞITLIĞI, DEVLET POLİTİKASI HALİNE GETİRİLİYOR

İstanbul İşçi Sendikaları Şubeler Platformu (İİSSP) Dönem Sözcüsü Banu Tuna, Adana ve Mersin'de yasaklanan grevle ilgili yaptığı açıklamada; "İşçinin üretimden gelen gücünün gasbedilmesi karşısında sessiz kalmayacağız" dedi.

Novares'in 8 Mart'ı

Geçtiğimiz günlerde Novares'te toplu iş sözleşmesi imzalandı. Fabrikada toplu sözleşme dönemi Ocak ayında başlamış, ancak araya pandeminin girmesi nedeniyle aylarca görüşmeler yapılamamış ve süreç yaz sonuna sarkmıştı. Ağustos ayında uyuşmazlık zaptının tutulmasının ardından 22 Eylül'de greve çıkılan Novares'te 23 Eylül'de anlaşma sağlandı. Sözleşmenin içeriği çeşitli değerlendirmelerle konu oldu/oluyor.

Ancak bu yazı konusu Novares'te kutlanacak olan 8 Martlar. Sözleşmeye göre 8 Mart günü, fabrikada işçiler ile fabrika yönetimi ortak bir 8 Mart etkinliğinde buluşacak.

8 MART UZLAŞI DEĞİL, MÜCADELE GÜNÜDÜR!

Yaşamı, çıkarları, dünya görüşü taban tabana zıt iki sınıf, 8 Mart gibi bir mücadele gününde hangi talepler etrafında yan yana gelecek, bu sorulması gereken ilk soru.

8 Mart; sosyalist kadın önder Clara Zetkin'in önerisiyle, o dönem kadın işçilerin verdiği eşit işe eşit ücret, daha kısa çalışma süreleri ve oy hakkı mücadelesi-

ne atfen uluslararası bir mücadele günü olarak belirlendi. O günden bugüne de dünyanın her yerinde kadınların özgürlük ve eşitlik istemlerini haykırdığı bir gün olarak kutlanıyor.

Burjuvazinin "eşitlik, özgürlük, kardeşlik" bayrağını dalgalandırdığı ilk günlerden bugünlere kadınlar hiçbir zaman bu bayrağın altına kabul edilmediler. Onlar için "insan hakkı" demek, "erkek hakkı" demektir. Ancak kadınlar, sufragetlerden 1871'in komünar kadınlarına, Rusya'da Şubat Devrimi'nin fitilini ateşleyen kadınlardan bugün parlamento binalarını yangın yerine çeviren kadınlara hem genel toplumsal mücadelelerde hem de özgün talepleri uğruna direnmekten vazgeçmediler. Karşılarında ise her zaman kurulu düzeni, sağından soluna bu düzenin temsilcilerini buldular. Sermaye için kadın; emeği yeniden üretecek ücretsiz işçi, emek gücü fiyatlarını düşürecek yedek sanayi ordusu, vitrinini süsleyecek objeden ibaretti. Bu düzen içinde kadınlar ne kazandıysa, düzene karşı savaşıyor kazandı.

Kadını ucuz işgücü olarak üretime çeken, fakat "kutsal annelik ve eşlik görevleri"nden azad etmeyen, bu yolla çifte

sömürüye maruz bırakan ve devasa bir bakım emeği yükünden kurtulan, kriz dönemlerinde ilk olarak kadına evin yolunu gösteren, kadın emeğini değersizleştirip eşit ücretlendirmeyen kapitalistlerin, kadının eşitlik ve özgürlük mücadelesinin karşısında olduğu ortadadır. Sadece pandemi döneminde dahi kadınların erkeklerden 1,8 kat daha fazla işsiz kaldığı gerçeği bunu göstermektedir. Petrol-İş yönetimi Novares sermayedarında bu tablonun aksinde, bizim göremediğimiz bir şeyi mi görmüştür sormak gerekir.

Kadın işçilerle sınıf düşmanlarını -hele de 8 Mart gibi egemen sınıftan koparılıp alınmış bir günde- aynı etkinlikte buluşturmak, sendikaların bugün geldiği tabloyu gözler önüne seren sayısız örnekten yalnızca biri. Sınıf savaşının yerini sınıf işbirliğinin, mücadelenin yerini tavizkâr bir uzlaşmacılığın aldığı mevcut sendikal anlayış, sendikaların sınıfın mücadele örgütleri olmaktan uzaklaştırıldığını göstermektedir. Sendikalarımızı tekrar kazanmak, emeğin korunması mücadelesinde kadınlar için de bir mevziye çe-

virme, öz örgütlerimiz haline getirmek kadın işçilerin temel bir sorumluluğudur.

Son sözümüz de başta Petrol İş üyesi kadınlar olmak üzere tüm işçi kadınlardır: Sermayedarlarla ortak etkinliklerde değil, kadın-erkek kendi sınıf kardeşlerimizle mücadele alanlarında, aşağıdaki taleplerimiz etrafında buluşalım!

-Toplumsal yaşamın her alanında kadın-erkek eşitliği!

-Kadına yönelik her türlü şiddet için ceza indirimine, affa, teşvike son!

-8 Mart tüm işçiler için ücretli izin ilan edilsin!

-Kadın işçilere regl izni!

-Tüm işyerlerine ücretsiz-nitelikli kreş!

-Eşit işe eşit ücret!

-Fabrikalarda cinsel taciz, baskı ve mobbinge son!

-Ebeveyn izinleri uzatılsın!

-Sendikalarda kadın temsiliyeti artırılmalı, kadın işçiler için özel politikalar geliştirilsin!

GEBZE'DEN BİR SINIF DEVRİMCİSİ

İnsanca yaşanabilecek ücret için mücadeleye!

Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Araştırma Merkezi (DİSK-AR), Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından Eylül 2020'de yayımlanan verilerden yola çıkarak, verimlilik ve ücretler arasındaki makasa dair bir rapor yayınladı. Rapora göre ücretler ve verimlilik arasındaki makas hızla açılıyor. İşçiler daha fazla üretirken bu verimlilik artışı ücretlerine yansımıyor. 2012 1. çeyreği ile 2020 2. çeyreği arasında sanayide işgücü verimi yüzde 51,1 oranında artarken reel ücretlerdeki artış yüzde 14,8 düzeyinde kaldı.

Kapitalist sistemde çıkarları birbirine zıt iki sınıf vardır: Sermayedarlar ve işçi sınıfı. Birinin güçlü olması diğerinin zayıf olması anlamına gelmektedir. Dünyanın zenginliğini elinde tutan bir avuç kapitalist, varlığını işçi sınıfına borçludur. İşçi sınıfını ne kadar sömürür ve ücretini aç-

lık sınırının altında tutmayı başarırorsa o kadar büyür. İşçi sınıfı da daha iyi ücret için, çalışma koşullarının iyileşmesi için kapitalistlere karşı mücadele vermek zorundadır. Kolektif bir şekilde üretimde yer alan işçi sınıfı, kolektif olarak verebilecekleri mücadele ile ancak koşullarını düzelter ve ücretlerini artırmayı başarır. Mücadele sayesinde işçi sınıfına tavizler veren kapitalistler, işçi sınıfının zayıf anını kollar ve karşı saldırıya geçmeye çalışır.

Türkiye'de son 40 yıldır uygulanan neo-liberal saldırılar sonucu yaratılan güvencesiz ve esnek çalışma koşulları, işçi sınıfının kölelik prangalarını arttırmıştır. Güvencesizliğin adeta güvenceye alındığı günümüzde, işçi sınıfının ücretleri daha da düşerken, çalışma koşulları ağırlaşmıştır. Ayrıca AKP iktidarı, işsizlik vb. fonları kapitalistlerin yağmasına açarak, kapitalistler için iş gücü "mali-

yetini" adeta minimuma indirmiştir. Bu süreçte İŞKUR'dan sözleşmeli işçi alan kapitalistler, kullan-at işçiliği kalıcılaştırmıştır. Pandemiyle birlikte gündeme gelen ücretsiz izin ve kısa çalışma ödeneği gibi saldırılar da kapitalistlerin karını artırmaya vesile olurken, işçi sınıfının ücretlerinin daha da düşmesine neden olmuştur.

'70'li yıllarda işçi ücretlerinin bugüne göre daha yüksek olması (alım gücü bağlamında) ve verimlilik ile ücret arasındaki makasın daha düşük olması ise o dönemki sınıf mücadeleleri sayesinde olanaklı olmuştur. Grevlerle, işgallerle mücadeleyi büyüten dönemin işçileri, kapitalistlerden belli bir takım tavizler koparabilmişlerdir. Bununla birlikte, kapitalist sistemin çıkarlarını esas alan sermaye devleti ve sermayedarlar, emperyalist güçlerin bizzat desteğini alarak işçi sınıfına yönelik karşı saldırıya geç-

mişlerdir. Gerçekleştirdikleri 12 Eylül darbesi ile işçi sınıfının örgütlülükleri dağıtılmış ve mücadeleden kopartılmıştır. Günümüze gelindiğinde ise var olan sendikalar kapitalistlerin ajanı gibi çalışırken, işsizlik korkusu yüzünden işçiler aza tamah etmektedir. Yakın zamanda gerçekleşen Metal Fırtınası ve Greif İşgali gibi örnekler ise işçi sınıfının verili tablosu ve sendika bürokrasinin uğursuz rolü yüzünden toplama mal olmamıştır.

Her geçen gün yeni bir saldırıyla karşılaşan işçi sınıfı ağırlaşan yaşam koşullarına karşı tekrar mücadele sahnesinde yerini almalıdır. Kölelik prangalarına hapsolmuş, kendini çaresiz hisseden işçi sınıfının tek çıkış yolu, üretim birimlerinde yan yana gelerek başta insanca yaşamaya yeten ücret olmak üzere, kendi talepleri üzerinden mücadeleyi büyütmekten geçmektedir. İşçilerin yanı başındaki işçi arkadaşına güvenerek kapitalistlere karşı atacakları her adım, yaşanabilecek yarınlar için de bir tuğla demektir.

N. KAYA

Pandemi ve ekonomik krizin yüküne karşı...

İşçi birliklerinde, fabrika komitelerinde birleşelim!

Metal İşçileri Birliği Merkez Yürütme Kurulu Ekim ayı toplantısı gerçekleştirildi. MYK'mız Ekim ayı toplantısında, tüm toplumu etkisi altına alan pandemiden derinleşen ekonomik krize, bunların toplumsal yaşama ve işçi sınıfına olan etkilerine kadar bir dizi önemli meseleyi ele alarak metal işçisinin mücadelesinde ufuk açıcı tartışmalar gerçekleştirmişti.

Pandemi süreci boyunca sermayedarlar ve sermayedarlar adına ülkeleri yönetenler tüm dünyada ve ülkemizde çok katı bir sınıf tutumu sergilemişlerdir. Bu süreç boyunca taktıkları tüm maskeler düşmüştür. Kapitalizmin barbar yüzü tüm çıplaklığı ile gözler önüne serilmiştir. Atılan tüm adımlar sermayedarların çıkarları adına atılmıştır. Milyonlarca işçi-emekçinin yaşam ve sağlık hakları ise yok sayılmış, üretim çarklarının dönmesi uğruna feda edilmiştir.

Yine ülkemizde, metal patronlarının sözleşmeler boyunca dayattığı ve metal işçilerinin grev ve eylemlerle tepki gösterdiği saldırılar bu süreçte AKP-MHP iktidarının kararnamelemleri ile yasalastırılmıştır. Patronların normal zamanda elimizden almak istediği haklarımız pandemi bahanesi ile bir çırpıda gasp edilmiştir. Açıklanan 200 milyar liralık ekonomi paketlerinin sadece %2,2'si sosyal yardımlara ayrıılırken patronlara yaklaşık 151 milyar lira aktarılmıştır. Bunlarla dahi yetinmeyen sermayedarlar ve AKP-MHP iktidarı "yeni" diye adlandırdıkları ama eskiyen ekonomi paketlerini ve yeni sürüm kölelik rejimini yasalastırmak için çabalyorlar.

Kölece çalışma rejimini yasal çerçeveye sokarak elimizdeki tüm hakları alıp patronlar için dikensiz bir gül bahçesi yaratmak istiyorlar. Kıdem tazminatının fona devri girişimi bu saldırıların yalnızca bir parçasıdır. Kıdem tazminatının gaspına bu bütünlükte karşı çıkmak önemlidir. MYK'mız pandemi ile derinleşen ekonomik kriz ortamında, işçi sınıfına dayatılan "yeni" çalışma rejimine karşı tüm metal işçileri ve işçi sınıfını "sınıfa karşı sınıf" perspektifi ile mücadeleye davet etmektedir. MYK'mız toplam saldırı sürecini bütünlüklü olarak değerlendirerek, mücadele gündemlerinin sadece kıdem tazminatının gaspına daraltılmaması konusunda sınıfın tüm kesimlerini uyar-

maktadır.

Covid-19 salgını artık tüm fabrikalarda işçilerin değişmez bir gerçeği haline gelmiştir. Zira fabrikalarda vakalar sürekli görülmektedir. Geline aşamada patronlar salgının başlangıcında aldıkları göstermelik önlemleri dahi bir kenara bırakmış durumdadır. Bu göstermelik önlemleri sürdüren sermayedarlar ise daha çok üretimin devamını düşünerek harekete ediyor. Fabrikalarda gerekli önlemlerin alınması için işçilerin bizzat örgütlenip eylemli tepkiler ortaya koyması artık bir zorunluluk haline gelmiştir. Çünkü işçiler, salgın karşısında açlık-ölüm ikilemine hapsedilerek güvencesiz çalışma biçimlerine mahkûm edilmek isteniyor. Bu nedenle metal işçileri hem salgının yarattığı sorunlara hem de dayatılan kölelik koşullarına karşı hakları ve gelecekleri için vakit kaybetmeden örgütlenmeli ve harekete geçmelidir. Salgın koşullarında verilecek bu çok yönlü mücadelede "ücretli izin" talebi bir kez daha yükseltmeli ve görünür kılınmalıdır!

Salgın sürecinde AKP-MHP iktidarı tarafından ülke çapında, patronlar şahsında ise fabrikalarda gerçekleştirilen salgın yönetimi büyük oranda işçilerin kapitalist düzen gerçekliği ile yüzleşmesine vesile olmuştur. Bu süreci yalan, yanlış ve çarpıtılmış bilgilerle yönetme arzusu, iktidar ve sermaye sahiplerinin yerine getirmesi gereken sorumlulukları üzerlerinden atma isteğini ortaya koymaktadır.

Eğitim hakkının aylardır fiili bir şekilde gasp edilmesi MYK toplantımızın bir diğer önemli gündemi olmuştur. İşçi-emekçilerden kesilen vergilerle oluşturulan bütçelerle patronlar ihya edilirken,

devlet tarafından karşılanması gereken eğitim hakkı özel okul sahibi patronlarının insafına bırakılmıştır. Milyonlarca işçi-emekçinin çocuğunun eğitim hakkı gasp edilmiştir. MYK'mız eğitimin temel bir hak olduğunun altını çizerek, toplum sağlığını tehdit eden salgın karşısında gerekli tüm önlemler alınarak gerek yüz yüze gerekse başka yol ve yöntemlerle eğitim sürecinin amaca uygun bir şekilde sürdürülmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu noktada asıl olan eğitim sürecinin bütünlüklü olarak işletilmesi, eğitimin özel okul patronlarının tekeline bırakılmaması ve hiçbir şekilde hak kaybının yaşanmamasıdır. Bu süreçte işçi-emekçilere yine büyük bir rol düşmektedir. MYK'mız tüm metal işçilerini parasız, bilimsel ve eşit bir eğitim için mücadele etmeye çağırılmaktadır.

İki sözleşme dönemi öncesinde MESS patronlarından koparak kendi patron sendikalarını oluşturan EMİS sermayedarları bu dönem yeniden MESS ile birleşme kararı almıştır. Dolayısıyla yeni sözleşme döneminde EMİS sözleşmesi kapsamındaki işçilerin toplu sözleşme masasının karşısında MESS oturacak. Bu nedenle, öncesinde MESS sözleşmelerinin provası olan EMİS TİS süreci bu dönem metal işçileri açısından daha ayrı bir anlam kazanmış bulunuyor.

EMİS kapsamında olan metal işçileri ve bu kapsamda olmayan tüm metal işçileri bu süreçte tek bir vücut gibi hareket etmeli, EMİS nezdinde patronların kazanımlar elde etmesine ve işçilerin kaybetmesine mahal vermemelidir. Bu görev EMİS kapsamında olanlar kadar tüm metal işçilerini de beklemektedir. MESS ile

EMİS kapsamında sadece Birleşik Metal İş sendikası masaya oturuyor. Geçtiğimiz dönem sözleşmesinde işçilerin iradesini çiğneyerek işçileri satış sözleşmesine mahkûm eden Birleşik Metal İş Sendikası'nın yönetimine karşı işçiler uyanık olmalı, süreci sendika yönetiminin tekeline bırakmamalıdır.

Hayat pahalılığı ve döviz kurunda yaşanan büyük artışlar işçilerin ücretlerini her geçen gün eritiyor. Milyonlarca işçi ya krediyle ya da kredi kartlarına borçlu kalarak yaşamlarını idame ettirmeye çalışmaktadır. Enflasyon düzeyindeki ücret artışları ise işçilerin hiçbir derdine derman olmamaktadır. Bu nedenle, zam dönemleri beklenmeden işçilerin toplama, ek zam talebi ile patronların karşısında çıkmalıdır. Her bir işçi "insanca yaşamaya yeten ücret" talebini yükseltmelidir.

Ülkemizin etrafında gerçekleşen ve AKP-MHP iktidarının kışkırtıcısı ya da parçası olduğu savaşlar MYK'mız tarafından tartışılmıştır. Genelde yayılmacı emperyal hevesler uğruna girilen ve bedelli bölgedeki emekçi halklara ödetilen bu kirli savaşlara karşı metal işçileri, "işçilerin birliği halkların kardeşliği" bakışıyla hareket etmelidir. Zira bu kirli ve yayılmacı savaşlar bizzat fabrikalarda emeklerimizi sömüren patronlara yeni pazar ya da rant alanları açmak maksadını taşımaktadır. Bu kirli savaşlar üzerinden oluşturulan milliyetçi-şoven atmosfer ise açlık-ölüm ikilemini yaşayan milyonlarca işçi ve emekçiye köleliğe razı etmenin aracı olarak kullanılmaktadır. MYK'mız bu hususta tüm işçileri ve emekçileri uyarılmaktadır.

MYK'mız tüm bu sorunlar karşısında mücadeleyi yükseltmenin önemi tekrar vurgulayarak, bu mücadelede fabrika komitelerinin ve birliklerinin önemli bir rol oynayacağını altını çizmektedir. Pandeminin ve ekonomik krizin sonuçlarından korunmak ve haklarımızı geliştirmek için tüm işçileri fabrika komitelerinde ve birliklerinde birleşmeye çağırılmaktadır!

Çalışmanın yöntemleri ve araçlarına dair tartışmalar yürüten MYK'mız, bülten ve yayın planlamasının ardından Ekim ayı toplantısını tamamlamıştır.

**METAL İŞÇİLERİ BİRLİĞİ
MERKEZİ YÜRÜTME KURULU
EKİM 2020**

Türkiye'de işçi sınıfının durumu

J. Kitaygorodski

Geçen hafta **KEYK Doğu Seksiyonu** yöneticilerinden Türkiye uzmanı **P. Kitaygorodski'nin** Aralık 1925 tarihli ve **Türkiye'de İşçi Hareketi** başlıklı metnini yayınlamıştı... Şimdiyse **J. Kitaygorodski'nin** 29 Eylül 1927 tarihli ve **Türkiye'de İşçi Sınıfının Durumu** başlıklı metnini sunuyoruz. (Türkiye'deki gelişmelere aynı düzeyde hâkim, aynı soyadında ve aynı konuda yazan, aynı soyadını taşıyan, yalnızca baş harflerden ibaret ön isimleri farklı görünen yazarların gerçekte aynı kişi olması ihtimali yüksektir).

İzleyen günlerde aynı konuda ve aynı döneme ait üç metin daha sunacağız.

TKP'nin kuruluşundan başlayarak Türkiye'de komünist ve işçi hareketini incelemek, kuruluşu ve evrimi içinde burjuva cumhuriyeti ile onun dümenini tutan Kemalist hareketi incelemek birbirinden ayrı düşünülemez. Sunduğumuz metinlerin de açıklıkla tanıklık ettiği bir gerçektir bu.

Kemalist hareket ve onun önderliğinde kurulan burjuva cumhuriyet, daha en başından itibaren işçi sınıfına ve emekçi köylülüğe tam bir karşıtlık ve düşmanlık içinde oldu. Aynı tutumun ezilen Kürt ulusuna ve öteki azınlık milliyetlere karşı da sergilendiğini biliyoruz.

Açık bir sınıf bilinciyle hareket eden, çıkarlarını temsil ettiği burjuvazinin hızla palazlanması için sömürü ve soygunun önünü dizginsizce açan Kemalist iktidar, işçi sınıfına sendika ve grev hakkı başta olmak üzere en sıradan demokratik hakları tanımaktan kesin bir tutumla geri durdu. İşçi sınıfının her türden hak arama mücadelesini mümkün olan her yolla yozlaştırmaya ve boşa çıkarmaya çalışmakla kalmadı, gerektiği her durumda onu baskı ve terörle ezme yoluna gitti.

Metinlerde bahsi geçen ve daha 1923 yılı başında toplanan İzmir İktisat Kongresi'nde vadedildiği halde ancak 1936 yılında çıkarılabilen İş Kanunu, Cumhuriyetin kuruluşunu izleyen fiili duruma esaslı bir biçim vermekten başka bir şey değildi. Tıpkı komünist hareket ve toplumsal muhalefete karşı hazırlanan ceza yasalarında olduğu gibi, işçi sınıfını çok yakından ilgilendiren İş Kanunu da faşist İtalyan yasalarından uyarlamaydı. Böyle olduğu için de başta sendika ve grev hakkı olmak üzere işçi sınıfını en ilkel ör-

Türkiye işçi sınıfı, bundan sonra da her türlü haktan yoksun, sefalet içinde yaşamaya zorlanacaktır. Çalışma saatlerinin düzenlenmesi, fabrikaların denetlenmesi diye bir şey yoktur. İşverenlerle herhangi bir anlaşmazlık çıktığında, kanunlar, polis ve mahkemeler işverenin tarafını tutmaktadırlar. Sosyal sigorta olmadığı gibi, bir emek borsası da yoktur. İşçilerin kitleler halinde genç yaşta ölmeleri, her yerde rastlanan bir olgudur.

gütlenme ve hak arama olanaklarından yoksun bırakması şaşırtıcı değildir.

Açık bir sınıf bilinci ve tutumu içinde, Tarihsel TKP'nin önderlik kadrolarını daha ilk adımda gaddarlıkla yok eden Kemalist hareketin sonraki tüm politikaları da bununla uyumlu olmuştur.

Tüm tarihsel tablonun bize en açık bir biçimde sunduğu gerçek şudur: Kemalist burjuvazinin işçi sınıfına ve emekçi köylülüğe açık ve kesin düşmanlığı ile tarihsel TKP'ye nefes aldırmanın baskı ve terör politikaları, aynı gerçeğin iki yönünden başka bir şey değildir.

1925-1927 döneminden yayınladığımız ve yayınlayacağımız işçi hareketi konulu metinlerin bize tüm açıklığı ile gösterdiği gerçek de budur.

***

1- GENEL DÜŞÜNCELER

Türkiye'de genç yerli burjuvazinin siyasi ve iktisadi bakımlardan sağlamlaşması, Türkiye'nin bağımsızlığı için verilen milli savaşın sonucudur. Emperyalizme karşı kazanılan zaferin meyvalarını toplayan sadece milli burjuvazi oldu. Anadolu'nun emekçi sınıfları kendilerini sadece

onun için ateşe atmış oldular. Buna karşılık köylülük ve özellikle de şehir proletaryası, muzaffer milli burjuva devriminden sosyo-ekonomik ve siyasi bakımlardan pek az kazançlı çıkmıştır.

“Halk Fırkası” aracılığıyla Türk toplumunun kaderini yönlendiren milli burjuvazinin siyasi ve iktisadi bakımlardan sağlamlaşması karşısında, Türkiye işçi sınıfının siyasi haklardan yoksun olması, örgütsüzlüğü, dağınıklığı ve tüyler ürperici sefaleti tam bir karşıtlık oluşturmaktadır.

Genç Türk burjuvazisi, Anadolu proletaryasının sayıca azlığından ve zayıflığından yararlanarak, isyan eden köylülüğe de hâkim olmak istemekte ve henüz filizlenen bu hareketi sadece milli burjuva nitelikte bir devrim yoluna saptırarak onu kendi etkisi altına almaya çalışmaktadır.

1919-1923 yılları arasında Anadolu proletaryası, kendisi zayıf olduğu için, köylüleri sosyalist devrim yoluna çekebilecek kadar etkileyemedi; işte bu olgu, Anadolu burjuvazisinin ekmeğine yağ sürmüştür. Yaptığı sayısız açıklamalarda Türk köylülüğünün durumunu düzeltece-

ğini, “Allah'ın izniyle” bütün emekçilere eşitlik ve adalet kapılarını açacağını, işçilere iş güvenliği sağlayacağını vaademesine karşılık, iktidara gelir gelmez bu vaatlerinin birini bile, pek tabii ki, yerine getirmedir.

Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nde köylülüğün durumunu anlatmayı bir başka sefere bırakarak, bu makalemizde Türkiye'nin siyasi ufkunda açık seçik beliren Türkiye proletaryasının durumunu inceleyeceğiz.

2- TÜRKİYE İŞÇİ SINIFININ İKTİSADİ DURUMU

Son yıllarda Türkiye proletaryası gözle görülür bir biçimde büyüdü. Demiryollarında, tramvay işletmelerinde, dokuma, tütün fabrikalarında ve yabancı sermaye tarafından kurulmuş olan diğer fabrikalarda çalışan işçilere, son yıllarda yerli sermaye tarafından kurulan fabrika, atölye ve işletmelerde çalışan işçiler de katılmıştır. Örneğin 1920-1926 yılları arasında Türkiye'de yerli sermayenin olanaklarıyla, 5 beygirin üstünde motor gücüne sahip, nispeten küçük 626 fabrika kurulmuş, toplam 22 milyon Türk lirası

tutarında sermayeye sahip 69 sanayi şirketi oluşturulmuş, 223 büyük un değirmeni, 116 hızar atölyesi, 25-50 beygirlik motor gücüne sahip 61 dokuma fabrikası inşa edilmiştir. Sadece 1925 yılında toplam 70 bin işlik 9 dokuma fabrikası kurulmuştur. Bunun dışında 50 sabun imalathanesi ve biri İstanbul yakınlarındaki Alpulu'da, diğeri ise İzmir'in doğusunda Uşak'ta olmak üzere 2 şeker fabrikası işletmeye açılmış ve sadece yerli sermayeyle 423 km. demiryolu döşenmiştir.

Bütün bu yabancı, karma ve saf milli sermayeye ait sanayide çalışan Türkiye işçi sınıfının sayısı hakkında ne yazık ki kesin bir şey söyleyemeyeceğiz. Türkiye'de sağlıklı istatistikler yoktur; hatta bugün bile yeni Türkiye'nin nüfusunu tespit etmek oldukça güçtür. Bazılarına göre Türkiye'nin nüfusu 7 milyon, bazılarına göre ise 14 milyon dolayındadır. Şehirlerdeki ücretlilerin sayısının azami 200 bin olduğunu söyleyebiliriz. Bunun içinde Avrupa'daki anlamıyla saf sanayi işletmelerinde çalışanların sayısı ise, rahatlıkla 30 binin üstündedir. Geçtiğimiz yıl içinde sanayileşme hızı düştüğü halde, Türkiye'deki sanayi işçilerinin sayısı her yıl artmaktadır.

Kemalist hükümetin tarım siyaseti ise (zengin köylüleri kayırma; Ziraat bankalarının sadece kredi alabilecek güçteki köylülere -ki Türk köylerinde bunların sayısı parmakla gösterilecek kadar az- borç ve kredi vermesi; vergi siyaseti) Türkiye köylerinde sınıflaşmayı hızlandıran bir zemin yarattı. Bunun sonucunda da yoksullaşan muazzam bir köylü kitlesi köyünü terketmek zorunda kalarak, emek piyasasını doldurdu. Bunun yanı sıra, şehir nüfusunun köye kıyasla çok daha ağır bir vergi yükü altında ezilen alt ve orta sınıfları da, köyde olduğundan daha fazla proleterleşmektedir. (**Dipnot: Türkiye proletaryasının safları, böylece bir yandan köylük bölgelerden gelen, öte yandan da küçük burjuvazi ve kısmen de, iktidardaki partinin izlediği maliye ve vergi siyaseti yüzünden iflasa sürüklenen orta burjuvazi tarafından doldurulmaktadır. Küçük ve orta burjuvaziden gelenlerin sayısı köylük bölgelerden gelenlere oranla daha yüksektir.**)

Son dört yılın devlet bütçesini yakından inceleyerek, birinci olarak Türkiye'deki

şehirli tüketiciyi inleyen dolaylı vergilerin ve tekellerin artırıldığını, ikinci olarak da tarımda tüm dolaysız vergileri indirme yönünde bir eğilimin belirginleştiğini görürüz. Örneğin dolaysız vergiler, toplam vergi gelirleri içinde 1924'de yüzde 33,5 tutarken, 1927'de bu yüzde 22,3'e düşmüştür. Tarımdaki dolaysız vergiler ise, 1924'de yüzde 28,8 iken, 1927'de yüzde 14,2 olmuştur. Buna karşılık tütün, kibritle, şeker ve gazyağı tekellerinden elde edilen gelirler 1924 yılında toplam gelirin yüzde 12,7'sini oluştururken, bu sayı 1927 yılında yüzde 23'e kadar çıkmıştır.

Bu durumda en fazla zarar görenler, genel vergilerin, yani tüketim vergisi, okul vergisi ve buna benzer diğerlerinin yanı sıra, bir de kazanç vergisi vermek zorunda olan işçi tüketicilerdir. Ücretinden kesilen dolaylı ve dolaysız vergilerle gelirin büyük bir kısmını devlete kapıran bir işçinin, ülkedeki pahalılık karşısında ailesini nasıl geçindirdiği akıl almaz bir iştir.

Kemalist basın bile Türkiye işçisinin beslenmesinin yetersizliğine dikkat çekmek zorunda kalıyor. Savaş öncesine oranla hayat pahalılığının on dört kat artmış olmasına karşın, işçi ücretleri sadece üç kat artmıştır. Türkiye işçisinin kazancı, geçmek için zorunlu olan asgarinin de altındadır. Bazı iş alanlarında, örneğin tramvay işletmesinde, iş günü on beş saati bulmaktadır. Çalışma saatleri tamamıyla düzensizdir. Askeri atölyelerde ve demiryollarında, öğle yemeği ve kahvaltı araları dışında, dokuz saatlik iş günü uygulanmaktadır. Dokuma ve tütün işletmelerinde ise iş günü, 11-12 saati bulmaktadır.

En iyi ücreti demiryolu işçileri (vasıflı bir işçinin ortalama ücreti 2 lira 50 kuruştur); en kötü ücreti ise tütün işçileri almaktadırlar (Vasıflı bir işçi ortalama 2 lira, vasıfsız işçi ise 80 kuruş alır. Türk lirası aşağı yukarı 2 Reichsmark değerindedir ve 1 lira = 100 kuruştur).

Şimdi örnek olarak, ayda ortalama 55 lira kazanan az vasıflı bir demiryolu işçisini ele alalım. Bu paranın 5 lirası özel bir kazanç vergisi olarak kesilir. Bu işçi ayrıca okul, kaldırım ve sağlık vergisi olarak her ay 2,5 lira ödemek zorundadır; oda kirası ise ayda 10-12 lira tutar. Böylece elinde 37,5 lira kalır. Eğer evli değilse, bu para

kıtı kıtına geçinmesini sağlar. Günlük yiyeceği 75 kuruş tutar. Sabah kahvaltısı peynir ekmek, öğle yemeği fasulye ya da nohut çorbasından ibarettir. Sadece tatil günlerinde öğle yemeğinde et yiyebilir. Bütün bunlar ona ayda 22,50 liraya mal olur. Eğer bir yardımlaşma sandığına üyeyse, ayda 1 lira da oraya ödemek zorundadır. Ayrıca demiryolları şirketi hesabına zorla kesilen özel bir vergi daha vardır: Bununla işçilerin sık sık çarptırıldıkları cezaları kastediyoruz. Bir işçinin ayda ortalama 3-8 lira ceza ödediği hesaplanmıştır. Fransız ve İngiliz şirketleri, (Türkiye demiryollarının büyük çoğunluğu Fransız-İngiliz sermayesine aittir) devletin işgüvenliği sağlamakla yükümlü olduğundan haberleri bile olmayan Türkiye işçileri insafsızca sömürürler. Ceza için ortalama 4 lira kesildiğini kabul edersek, bizim demiryolu işçisinin elinde (burada bekar bir işçiyi örnek aldığımızı unutmayalım), akşam yemeği, traş, gazete, hamam, giyim, ayakkabı, sinema vb. masraflar için topu topu 10 lira kalıyor. İşçinin bu parayla bu pahalılıkta ancak büyük yoksunluklara katlanarak geçinebileceği açıktır. Peki, ya bir de ailesi varsa? Veremden en yüksek ölüm oranının işçiler arasında görülmesine ve işçi semtlerinde çocuk ölümlerinin korkunç rakamlara ulaşmasına gerçekten hiç şaşmamak gerekir

Biz burada gene de nispeten “iyi” ücret alan bir işçi kesimini örnek aldık. Diğer işçi kesimlerinde, örneğin dokumacılık ve tütünde işçilerin aldığı ücret, ayda 26 lira ve 30-35 liradır. İzmir ya da İstanbul'daki bir tramvay memurunun eline, 15 saatlik bir işgünü sonunda 1 lira 25 kuruş geçer.

İçinde buldukları durumdan dolayı işçi kitlelerinin büyük bir hoşnutsuzluk, hatta öfke duymalarına şaşmamak gerekir. Sağda solda tamamen kendiliğinden olmak üzere iktisadi grevler patlak vermekte, hatta bunlar zaman zaman kısmi başarılarla da sonuçlanmaktadır. Örneğin Mayıs ayında tütün işçileri ve Adana'daki demiryolu işçilerinin grevlerinde görüldüğü gibi. Bu konuya ileride yeniden geleceğiz.

3- GREV HAREKETLERİ

Bu yılın Mayıs ayı başında İstan-

bul'da tütün işçilerinin yaptığı grev, son derece ilginç gelişmeler gösterdi. Grev, ekonomik temelde başlamıştı. İşçilerin çoğunluğunu, Trakya'dan kaçmış olan ve oradayken devrimci Bulgar örgütlerinin etkisi altında bulunan Türkler oluşturuyordu. Türkiye'nin geri bilinçli işçilerinin belirgin özelliği sebatkarlıktır, nitekim bu özelliği grevci işçiler de gösterdi. Grev, tam işlerin en sıkışık olduğu mevsimin ortasında patlak verdi ve işveren, 8 günlük grevden sonra, boyun eğmek ve ücretlere belli ölçülerde zam yapmak zorunda kaldı. Grev komitesine bir de kadın işçi seçilmişti. Bu kadın işçi, büyük kahramanlık gösterdi ve davranışlarıyla grevci işçilerin moralini yükseltti. Grevdeki işçilerin sayısı üç bini bulmaktaydı ki bu, Türkiye'nin geri işçi hareketi için muazzam bir rakamdır. Kemalist hükümet “küplere bindiği halde güler yüz göstermek” zorunda kaldı (grev yabancısı bir şirkette yapılıyordu) ve “barışçı yoldan” çözüm bulmak amacıyla greve karıştı. Doğrusu grevciler de fazla “küştaht” davranıyorlardı. Fabrika, fabrika dolaşiyor, grev gözcüleri yerleştiriyor, çalışmak isteyenleri oradan uzaklaştırıyor, grev kırıcıları kan revan içinde bırakana kadar dövüyorlardı. Grevcilerin inatçılığı karşısında hükümet grevin devlet işletmelerine de sıçramasından korktuğu için (İstanbul'daki devlet işletmelerinde 12 bin tütün işçisi çalışmaktadır), patronları taviz vermeye ikna ederek grevi bitirme kararını aldı. Böylece orta dereceli vasıflı işçilere, günde 150 kuruş yerine 170 kuruş ücret tanındı.

Adana demiryollarına bağlı 800 işçi ve memurun çalıştığı Yenice-Nusaybin yan hatında patlak veren grev de, özellikle ilgi çekicidir. Adana demiryolu Fransız sermayesine aittir. Bu hat, Türkiye'nin esas olarak pamuk ekilen en verimli toprak parçasından geçmektedir. Adana, Türkiye'nin güneyinde yer alan ve sayısız dokuma, çırçır ve tütün fabrikalarının yoğun olarak bulunduğu büyük bir işçi merkezidir. Bazı fabrikalarda iş mevsiminde 2 bin ve üstünde işçi çalışır.

Burada çalışma koşulları son derece ağırdır, hele ısının sıfırın üstünde altmış dereceye kadar yükseldiği yaz aylarında! Demiryolu atölyelerinin olsun, diğer fabrikaların olsun insan sağlığı açısından

son derece kötü donatılmış olduğunu, bilmem ayrıca belirtmeye gerek var mı? Buna karşılık bazı fabrikalarda en modern makina tekniği kullanılmaktadır.

Tatil günlerinde demiryolu işçilerine normal olarak ücret ödenmez. Sakatlanmalardan işçiye demiryolu hastanesinde parasız bakılsa da, kaybettiği zamanın ücreti kendisine ödenmez. Aynı şekilde iki haftalık izin hakkı tanınmakla birlikte, bu süre için işçiye beş kuruş para verilmez. İşçi kitlelerinin içinde yüzdüğü korkunç yoksulluk yüzünden, doğal olarak bu haktan yararlanan pek kimse çıkmaz. Fazla mesainin karşılığı da her zaman ödenmez. İşçiler yaşlı ustaların keyfi davranışları ve ceza sistemi altında ezilmektedir. Herhalde işçilerin bundan daha ağır sömürüldüğü bir durum tasavvur edilemez. Nihayet geçtiğimiz Haziran ayında demiryolu işçilerinin sabrı taşı ve grev başladı. Hükümet adına vali, alelacele istasyona koştu ve grevcilere işbaşı yapmalarını telkine çalıştı. Bunun üzerine grev komitesinin başkanı olan bir işçi, heyecanlı bir konuşma yaparak, milli hükümeti, Türk iş gücünü sömürerek semiren yabancı sermayeyi kayırmakla suçladı. X yoldaşın valiyi rezil etmesi, grevcileri coşturdu. Grevciler büyük bir heyecan içinde, demiryolu şirketi, grev komitesince saptanan 30 talebi kabul etmediği sürece işbaşı yapmamaya ant içtiler. Ayrıca, şirket tarafından hayasızca sömürülen Türk memurların da bu greve katılması özel bir önem taşıyor. Türkiye hükümeti ile Anadolu Demiryolları İşletmesi arasındaki özel bir anlaşmaya göre (bu anlaşma 1923 Lozan Konferansından sonra yapılmıştır) şirket, ancak çok az sayıda yabancı memur çalıştırma hakkında sahiptir. Ne var ki, bu anlaşmaya uyulmuyor. Üstelik yabancıların aynı iş için aldıkları maaşın kendi maaşlarının iki katı olması, Türk memurların onurunu kırmaktadır, işte bu durum, Türk oldukları için aynı şekilde haksızlığa uğrayan memurlarla işçileri birbirine yaklaştırdı. Yenice-Nusaybin hattında çalışan yüksek dereceli memurların da greve katılmalarının nedeni budur.

Resmi makamlardan gelen baskı karşısında şirket, bir aylık süre istedi. Grev komitesi, işçilere yeniden iş başı yaptırabilmek için epeyi ter dökmek zorunda kaldı. Bu bir aylık sürenin sonunda şirket, işçilerle memurların taleplerini yerine getirmeyeceğini bildirdi. İşçilerin öfkesi had safhadaydı. Bunun üzerine, geçen süre boyunca gizlilik şartlarında çalışmış olan grev komitesi, tüm hat, yani tam 250 km boyunca grev emri verdi. Trenler durdu, depolardan çit çıkmaz oldu. Şirket, kendi grev kırıcılarının yardımıyla bir treni kaldırılabildi. İşçiler, trenin gitmesini engellemek için toplu halde tren rayları

nın üstüne yattılar. Bunun üzerine polis ve jandarma harekete geçirildi ve rayların üstünde yatan işçilere yayılım ateşi açıldı. Türkiye için olağan üstü bir şey olan bu olay ateş edenleri de etkilemiş olacak ki çoğu kuru sıkı ateş etti. Nitekim yaralı sayısının çok az olması (ölü hiç yoktur) da bunu göstermektedir.

Resmi makamların bu davranışı, Türk toplumunun tüm kesimlerinde öfke uyandırdı. Tam o sırada seçim kampanyası olduğu için, bu durum Kemalilerin hiç işine gelmiyordu. Öyle ya, "milli" bir iktidar olarak, yabancı sermayenin sömürdüğü Türk işçileri üstüne ateş açtırmak onlara pek yakışmıyordu.

Ne yazık ki, bu grevin nasıl sonuçlandığı hakkında elimizde henüz kesin bilgiler yok. Ancak şirketin, eninde sonunda, bazı tavizler vermeyi kabul ettiğini öğrenmiş bulunuyoruz.

Bu grev, Türkiye işçisinin hiç de kederine boyun eğmiş bir yaratık olmadığını açıkça göstermiştir. Türkiye işçisi, bugüne kadar tutsağı olduğu milliyetçi ideolojiden kendini yavaş yavaş kurtarmaktadır. Bir zamanlar Sultanların hükümetinden kendine hayır gelmeyeceğini öğrendiği gibi, bugün de milliyetçi hükümetten kurtuluş bekleminin anlamsız olduğunu görüyor. Bağımsız sınıf mücadelesinin zorunlu olduğu bilinci, geniş işçi kitleleri arasında adım adım yayılıyor. İşte Adana grevi bunu açıkça göstermiştir. Zaruretlere, kitlelerin içinde yüzdüğü umutsuz yoksulluk, acımamız sömürü, açlık, yarından emin olmama, işte bütün bunlar Türkiye işçilerinde sınıf bilinci uyandıracak güçlü etkenlerdir.

4- SENDİKA HAREKETİ

Bizim anladığımız anlamda bir sendika hareketi Türkiye'de yoktur. En gelişmiş örnek olan yardımlaşma dernekleri ortaçağ tipinde yardım sandıklarıdır. Abdülhamit zamanından kalma kanunlara göre

10 kişinin bir araya gelip bir yardımlaşma sandığı kurma hakkı vardır. İstanbul'da, İzmir'de, Adana'da, Ankara'da ve diğer şehirlerde çoktan beri bu tür kuruluşlar bulunuyor. Örneğin içinde birkaç yüz kadının çalıştığı Ankara cephan fabrikasında, bu işçilerin hepsi yardımlaşma sandığına üyedir. Her iş kolunda, tütün sanayinde, dokumacılıkta ve diğer sanayi dallarında, kendi aralarında birleşmemiş "böyle pek çok kuruluş" vardır. İstanbul'daki ilerici "Amele Teali Cemiyeti"nin en büyük hizmeti, bütün bu varolan kuruluşları modernleştirmeyi amaç edinmesi ve bunları gerçek sendikalara dönüştürmek ve ülke çapında genel bir sendika konfederasyonunda birleştirmek için düzenli bir mücadele vermesidir.

"Teali", toplam olarak 300-350 işçiyi kapsamakla birlikte, etkisi bunun çok üzerindedir. Örneğin 1 Mayıs'ta İstanbul'da yapılan ve 200 işçinin katıldığı grev, bunu göstermiştir. Bayramlıklarını giymiş ve yakalarına kırmızı kurdeleler takmış olan işçiler, "Teali"nin odalarında biraraya toplanarak bir ağızdan işçi marşını söylemişlerdir. "Teali", İstanbul'daki işçilerin birleşme merkezi olmuştur. Bu işçi örgütünde bir kulüp ve akşam kursları da açılmıştır ki, bu Türkiye için alışılmamış bir şeydir.

İktidardaki Kemalist parti, işçi hareketini kendi vesayeti altına almak için durmadan uğraşmakta, ancak bunu her zaman başaramamaktadır. Şu ana kadar Mecliste bir iş kanunu tasarısını tartışacak zaman bile bulamamıştır. İktidardaki partinin kendine en az dert ettiği şey, işçi kitlelerinin çıkarlarıdır. Son dört yıl içinde Meclis, hem günlük hayatı değiştiren hem de kamu siyasi hayatını etkileyen önemli reformlar getirmiş olmasına rağmen, **Sosyal güvenlik alanında tek bir reform bile yapmamıştır.**

Meclis komisyonu tarafından tartışılarak kabul edilen yeni iş kanunu tasarısı, işçilerin durumunu daha da kötüleştiriyor.

(Örneğin askeri fabrikalarda 9 saatlik işgünü yerine on saatlik işgünü getirilmektedir). Dağılan Meclis, bu kanun tasarısını, ancak önümüzdeki Ekim ayında toplanacak olan yeni Meclise devretmiş bulunuyor. Mecliste çoğunluğu elinde tutan milli burjuvazi, tüm siyasi reformları sadece kendi sınıf çıkarları açısından yapmaktadır.

Türkiye işçi sınıfı, bundan sonra da her türlü haktan yoksun, sefalet içinde yaşamaya zorlanacaktır. Çalışma saatlerinin düzenlenmesi, fabrikaların denetlenmesi diye bir şey yoktur. İşverenlerle herhangi bir anlaşmazlık çıktığında, kanunlar, polis ve mahkemeler işverenin tarafını tutmaktadırlar. Sosyal sigorta olmadığı gibi, bir emek borsası da yoktur. İşçilerin kitleler halinde genç yaşta ölmeleri, her yerde rastlanan bir olgudur. Kemalist basın bile, işçi semtlerini kasıp kavuran verem, skorbüt ve diğer hastalıklar nedeniyle buralarda rastlanan korkunç ölüm oranlarına dikkati çekmekte, alarm zillerini çalmaktadır.

Hele milli azınlıklara mensup işçilerin durumu, Kemalilerin siyaseti sonucunda daha da kötüleşmiş olduğundan, büsbütün beterdir. Bir kere, Rum, Yahudi ve Ermeni işçilerin, bırakınız şehirler arasında ikametgâh naklini, bir kasabadan diğerine göçe dahi hakları yoktur. İkinci olarak, bunlar devlet işletmelerine alınmazlar. Bu insanlar, bir anlamda, Türkiye proletaryasının paryalarıdır. Sadece, ilerici Türk işçilerin etkisi altındaki "Teali" cemiyetinin, İstanbul'daki tüm proleterlere karşı enternasyonalist dayanışma siyaseti izlediğini görüyoruz. Bu cemiyet, hangi ırktan ve dinden olursa olsun bütün işçilere seve seve kucaklarını açmaktadır. Diğer cemiyetlerde ise gene milli kısıtlamalar vardır. Kemaliler, Türk işçi kitlelerinin en hassas noktası olan milliyetçilik duygularını kullanma çabası için dedirler.

Ama işçi sınıfı, gene de "hareket ediyor"! Milliyetçi hükümet, giriştiği kanlı eylemlerle, uyguladığı zulümle ve burjuvaziden başkasına siyaset yapma hakkını tanımamakla, kendi maskesini gene kendi düşürmekte ve işçi kitlelerinde sınıf kını uyandırmaktadır. İşte Adana demiryolundaki son grev, Türkiye'de kitlelerin içinde buldukları uyuşukluktan sıyrıldıklarını, doğulu kaderciliğinden kurtulduklarını, bağımsız sınıf mücadelesi yoluna girdiklerini gösteren en güzel örnektir.

29 Eylül 1927

Heft 38-39, Berlin

(Komünist Enternasyonal Belgele-
rinde Türkiye Dizisi-4,

Türkiye Komünist ve İşçi Hareketi,

Aydınlık Yayınları, Mart 1979, s. 166-

178)

Kemalistlerin Türkiye işçi hareketine uyguladığı terör

Ali Rıza

Bundan kısa bir süre önce bütün dünya basını, Kemalistlerin son parlamento seçimlerinde parlak bir zafer elde ettiğini ve parlamentonun açılışında **Kemal Paşanın** tam altı gün süren bir konuşma yaptığını yazdı. Kemal Paşa bu söylevinde, Türkiye'nin iktisadi ve siyasi bakımdan emperyalist devletlerden bağımsız, demokratik bir devlet olarak güçlenmesi yolunda Kemalist hükümetin kazandığı muazzam başarıları dile getirmiştir.

Ama Türkiye'deki gerçek durum, Kemal Paşanın anlattığından çok uzaktır. Emperyalist devletler, özellikle de **İngiliz** ve **Fransız** emperyalistleri, Türkiye'yi Sovyetler Birliği'nden koparmak, Kemalistleri faşizmin kollarına atmak ve Kemalistlerin üzerinde kesin nüfuz kazanmak için büyük çaba harcıyorlar. Ve Kemalist yöneticiler de bu entrikaların etkisi altında kalıyorlar. Bu, özellikle Kemalist hükümetin son zamanlarda izlediği siyasette kendini göstermektedir. Son zamanlarda Türkiye işçi hareketinde gözle görülür bir yükseliş başlamıştır. Geçtiğimiz yılın Nisan ve Mayıs aylarında **İstanbul**'daki tütün fabrikalarında yapılan toplu iş bırakma ve grevlerde, **Aydın** demiryolu işçilerinin grevi ve sanayinin diğer dallarındaki birçok grevde bu kendini gösterdi. Bu grevlerin çoğu, grevcilerin kısmi zaferiyle sonuçlandı. Son yıllarda güçlenen ve Türkiye çapında bir sendika merkezi rolü oynamaya çalışan "**Amele Teali Cemiyeti**" adlı **sendika örgütünün** bu zafere önemli ölçüde katkısı olmuştur. "Teali Cemiyeti", dağınık işçi örgütlerini toparlamaya ve Türkiye proletaryasını birleştirmeye çalıştı. Bu merkezin Türkiye işçileri arasındaki etkisi sürekli olarak artmıştır.

İşçilerin bu önde gelen sendikasına karşı Kemalist hükümetin tutumu ne olmuştur? Kemalist hükümet, bu örgütü kendi vesayeti altına almaya ve polis aracılığıyla "Teali Cemiyeti"nin faaliyetini sınırlandırmaya çalıştı.

Ama Kemalist ajanlar, "Teali"nin bağımsızlığını yok edemeyeceklerini anlayınca, hele "Teali"nin çalışmaları sonucunda kendilerinin işçi sınıfı içindeki etkinliklerinin her geçen gün biraz daha azaldığını görünce, Kemalist hükümet Türkiye proletaryasının bağımsız sınıf

hareketini zor kullanarak bastırmaya karar verdi. "**Amele Teali Cemiyeti**"ni **kapatı ve sendika görevlilerini tutukladı**. Bugün otuzdan fazla önder işçi Türkiye hapisanelerinde yatmaktadır. "Demokratik Kemal Hükümeti", tutuklulara korkunç işkenceler yapıyor. Güvenilir kaynaklardan öğrendiğimize göre, kadınlar bile zincirle asılmakta ve kendilerine bu durumda eziyet edilmektedir.

Hamdi: Yürüyemeyecek hale gelinceye kadar dövüldü. Şimdi sargılar içinde yatıyor.

Nuri (işçi): Falakada yüz elli sopa yedi, durumu ağır.

Hasan: Bayılana kadar dövüldü.

Danielya (işçi): Midesine acımasızca vurularak dövüldü.

Nikola, Hakkı, İbrahim, Jara, Kapolos, Nikko (hepsi işçi): Özellikle zalimce eziyet gördüler.

Bu listeyi uzatmak mümkün, ama bu örnekler de yeterlidir.

İzmir ve **Adana**'da da Türkiyeliler işçiler tutuklanarak eziyet görmüşlerdir. Kemalist ajanlar, karış karış bütün ülkede devrimci işçi avına çıktılar. Sadece **İstanbul**'da kırkı aşkın işçi, haklarında dava açılmaksızın, bir buçuk aydır zindanda çürüyor. Ailelerine ziyaret izni verilmiyor. Tutukluların ne durumda olduğu konusunda kimse bir şey bilmemektedir. Her zaman pek geveze olan basın, bu defa susmaktadır. Sadece "**Aydınlık**" dergisinin tanınmış yazarı **Şefik Hüsnü** yoldaşın tutuklandığından "**Cumhuriyet**" gazetesi şöylece bir bahsetmiştir. O kadar.

"Amele Teali Cemiyeti"nin dağıtılması ve sendika görevlilerinin tutuklanarak eziyet ve işkence görmeleri, Kemalist Türkiye'deki sözde "demokratik" hükümetin ne olduğunu pek güzel gözler önüne seriyor.

İşte bu tutuklamalar ve işçi hareketine indirilen darbe, Kemalist hükümet tarafından işçi sınıfına Türkiye Cumhuriyeti'nin ilanının dördüncü yıldönümünde verilen bir çeşit "armağan"dır.

Kemalist partinin işçi sınıfına karşı izlediği gerici siyaset, onun artık geniş halk kitlelerinden, özellikle de işçi kitlelerinden koptuğunu ve emekçi kitleleri ezen ve sömüren malum burjuva siyasetine sıkıca sarıldığını göstermektedir. Partinin

bu yolda atacağı ikinci adım, emperyalist devletlerle arasındaki iktisadi ve siyasi bağları güçlendirmek ve Türkiye'nin **Sovyetler Birliği** ile ilişkilerinin bozulması olacaktır. Zaten, Kemalist hükümetin her zaman için övündüğü Sovyetler Birliği ile dostluğun artık kendisi için bütün anlamını yitirdiğini görüyoruz.

Türkiye işçi ve köylüleri, Kemalist hükümetin verdiği bu son dersten gereken sonucu çıkarmak zorundadırlar. Kemalist hükümet, kendini onlardan koparmakta ve yüzünü gericilerle emperyalistlere dönmektedir. Türkiye işçi ve köylüleri böyle bir hükümete sırtlarını çevirmeli ve bu hükümete karşı kararlılıkla mücadeleye başlamalıdır. Kemalist hükümete karşı mücadele, aynı zamanda barış için, ülkenin bağımsızlığı için mücadele olacaktır. Bu mücadeleden vazgeçmek ise, Türkiye emekçileri için vahim sonuçlar doğurur. Bütün ülkelerin işçileri, genç Türkiye'nin işçi hareketini boğmak amacıyla karanlık işler çeviren Kemalist yöneticilerin bu siyasetine karşı seslerini yükselterek onu protesto etmelidirler. Bu ülkenin emperyalist boyunduruktan daha dün bu işçilerin mücadelesiyle kurtulduğu unutulmamalıdır.

29 Kasım 1927

Internationale Presse -Korrespondenz,

1927, Sayı:117, s.2636

***

TÜRKİYE'DEKİ SINIF SENDİKALARINI KORUYALIM!

Bütün Ülkelerin İşçilerine!

Yoldaşlar!

Türkiye'deki sendika birliği "**Amele Teali**", **Kemal Paşanın** sözümlerine ona devrimci hükümeti tarafından verilen emirle dağıtıldı. Faal kadroları tutuklandı, örgüt parçalandı. "Amele Teali" örgütünün "suçu", hakları gasbedilmiş ve sefalette mahkûm edilmiş olan işçi kitlelerini örgütleyen bir merkez olmasıdır.

"Halk Partisi"nin (Kemalistler) hükümeti, çoktandır sendika hareketini ele geçirmek ve onu faşist bir ruhla beslemek istiyordu. Ama ne kışkırtıcı ajanların yöntemleri, ne de rüşvet ve baskılar, işçi kitlelerinin sınıf birlikleri örgütleme yo-

lundaki temel talebini bastıramamıştır. Ve şimdi, "Halk Partisi"nin parlamento seçimlerinde kazandığı zaferin ertesi gününde ve Kemal Paşanın Türk demokrasisinin kazandığı muazzam başarılar konusunda verdiği tam beş gün süren söylevden hemen sonra, işçi sendikalarının bu ılımlı merkezine karşı yeniden saldırılıyor ve bu merkez yok edilmek isteniyor. İşte bütün dünyadaki burjuva demokrasilerinin söyledikleri sözle yaptıkları iş arasındaki uygunluk bu kadardır.

"Amele Teali" örgütü, Kızıl Sendikalar Enternasyonaline bağlı olmadığı halde, Yürütme Büromuz, Türk "Halk Partisi"lerinin bu yeni zorbalığı karşısında duyduğu şiddetli öfkeyi, Türkiye'nin ezilen işçileriyle arasındaki derin dayanışma duygularını belirtmek ister.

Kızıl Sendikalar Enternasyonal Yürütme Bürosu, bütün ülkelerin işçilerini Türkiye'deki sınıf derneklerinin parçalanmasını şiddetle protestoya ve Kemalist yok etme yöntemlerine karşı, Kemalistlerin işçi sınıfını parçalayarak onu faşist ruhla yozlaştırma çabalarına karşı Türkiyeliler işçilerin verdiği mücadeleyi desteklemeye çağırır.

Kemalistler, Türkiye'nin işçi kitlelerini baskı yoluyla milli burjuvaziye tabi kılacaklarını sanıyorlar. Kemalizm, "kendini" sendikalarını kurmayı ve böylece işçilerin sınıf hareketini daha beşikteyken boğmayı umuyor. Ama sömürücülerin bütün bu işçi örgütlerini yıkma planları, Türkiye proletaryasının direnişi karşısında boşa çıkacaktır. Türkiye proletaryası, bütün dünya işçilerinin de yardımıyla kendini Kemalizmin vesayetinden kurtaracak, kendi sınıf örgütlerini inşa edecek ve sömürü boyunduruğundan nihai kurtuluş uğruna kararlılıkla mücadele edecektir.

KIZIL SENDİKALAR ENTERNASYONALİ YÜRÜTME KURULU

25 Kasım 1927

Internationale Presse-Korrespondenz (Sayı:116, s.2602-2603)

(Komünist Enternasyonal Belgelerinde Türkiye Dizisi-4,

Türkiye Komünist ve İşçi Hareketi, Aydınlik Yayınları, Mart 1979, s. 179-

185)

Kırgızistan'da yaşanan gelişmeler üzerine

E. Güneş

Kırgızistan'ın başkenti Bişkek'te 10 gün süren kitlesel protestoların ardından Cumhurbaşkanı Ceenbekov ile parlamento başkanı Kanat İssaşev'in istifaları sonrasında duruldu. Her gün binlerce kişinin toplandığı hükümet binaları ve cumhurbaşkanlığı sarayı önünde gerçekleştirilen gösteriler artık yok.

KIRGIZİSTAN'DA PARLAMENTO SEÇİMLERİ VE PROTESTOLAR

Eski bir Sovyet Cumhuriyeti olan 6 milyon nüfuslu Kırgızistan'da 4 Ekim'de milletvekilliği genel seçimleri yapıldı. Seçimlerde yalnızca dört parti yüzde 7'lik seçim barajını geçebildi. Bu partilerin üçü Cumhurbaşkanı Sooronbay Ceenbekov'un müttefiki olarak görülüyordu ve Rusya ile yakın ilişkileri olduğu biliniyordu.

Yüzde 7'lik seçim barajını aşamayan ve parlamento dışında kalan muhalefet partileri hile yapıldığı gerekçeyle seçim sonuçlarına itiraz ettiler ve seçimin yenilenmesini istediler. Muhalefet partilerini izleyen halk, başkent Bişkek ve diğer şehirlerde sokaklara indi. Bişkek'te gösterilere altı bin kişi katıldı. Protestocular parlamento binasına girerek Cumhurbaşkanlığı Sarayı'nı işgal ettiler. Siyasi mahkumların kaldığı cezaevine giden göstericiler eski Cumhurbaşkanı Almazbek Atambayev'i, eski Başbakan Sapar İsakov'u ve eski milletvekilleri Sadır Caparov'u cezaevinden çıkardılar.

Polisin göstericilere gaz ve ses bombası kullanarak saldırdığı eylemde bir kişi yaşamını yitirdi, yaklaşık 1200 kişi yaralandı.

Protestolar nedeniyle Başbakan Kubatbek Boronov ve Meclis Başkanı Dastanbek Cumabekov istifa etti. Seçim Kurulu da açıklanan seçim sonuçlarını iptal etmek zorunda kaldı.

SEÇİM SONUÇLARININ İPTALİ SONRASI GELİŞMELER

Muhalef partiler kendi aralarında anlaşarak, güçlü oldukları yerlerde yerel yönetimlerin idaresini ele geçirdiler. Maliye ve İçişleri Bakanlıkları, Sayıştay, Yargıtay gibi kurumlar da paylaşıldı.

Salı akşamı sağcı parti Ata Shurt, birkaç saat önce hapishaneden serbest bırakılan kendi adayı Sadır Caparov'u hükümet başkanlığına aday göstermek konusunda parlamentoyu ikna etti.

Sadır Caparov 2017'deki bölgesel protestoların lideri olarak yerel valiyi rehin aldığı için 6 Ekim'e kadar gözaltındaydı. Daha önce, 2010 yılında benzer bir olayda devrilen ve giyaben 24 yıl hapis cezasına çarptırılan ve şimdi Beyaz Rusya'da sürgünde yaşayan eski Cumhurbaşkanı Kurmanbek Bakiyev'in takipçisi olarak görülüyordu.

Cumhurbaşkanı Ceenbekov bu karmaşaya müdahale etti. Başbakan ve kabineyi görevden aldı. Sokaklarda yeni bir hükümet ve Ceenbekov'un istifası talepleri ile gösteriler vardı. Cumhurbaşkanı Ceenbekov, yeni bir hükümetin kurulmasının ardından istifa etme sinyalini verdi. 9 Ekim günü Bişkek'te 21 Ekim'e değin sürecek OHAL ilan etti.

Cuma günü eski Milletvekili Caparov'un mitinginde başbakanlık adaylığının onaylanmasını isteyen taraftarlar ve karşıtları arasında çatışmalar yaşandı. Cezaevinden çıkarılan eski Cumhurbaşkanı Almazbek Atambayev ise kitlesel gösteriler düzenlemek suçlamasıyla yeniden gözaltına alınarak, cezaevine gönderildi.

Sokakta cumhurbaşkanına karşı gösteriler Çarşamba günü de sürerken, Parlamento hapishaneden tahliye edilen milliyetçi bir politikacıyı, Sadır Caparov'u hükümet başkanı olarak seçti.

Perşembe günü Cumhurbaşkanı Ceenbekov istifasını açıkladı. Bundan önce, Sadır Caparov başkanlığındaki yeni hükümetin destekçileri cumhurbaşkanlığı sarayına saldırmakla tehdit etmişlerdi. Anayasaya geçici cumhurbaşkanlığı görevini üstlenecek olan Meclis Başkanı Kanat İsayev de görevi reddetti. Caparov'un destekçileri daha önce de İsayev'in tutuklanmasını talep etmişlerdi. Mevcut durumda Cumhurbaşkanı Ceenbekov'un yetkileri, Caparov tarafından devralındı.

CUMHURBAŞKANININ İSTİFASI VE YENİ SİYASİ YAPILANMA

Ceenbekov'un istifası ile ülkede yeni bir siyasi yapılanma başladı. Caparov cuma günü parlamento seçimlerinin 20 Aralık'ta, Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin 17 Ocak 2021'de yapılacağını açıklarken tehditvari bir ifade ile bunları izleyeceğini söyledi.

ABD'nin Bişkek büyükelçiliği İktidar değişikliğini "suç gruplarının siyaset ve ekonomi üzerinde nüfuz kazanma girişimi" olarak eleştirdi.

Rusya medyasında ise Rusya'nın Kırgızistan'da uzun süreli olası bir istikrarsızlıktan "endişe duyduğu" yönünde haberler yaptı. Rusya, durum "istikrara kavuşana" kadar Kırgızistan'a yaptığı tüm mali yardımı iptal etti. Moskova geçmişte 700 milyon ABD doları tutarındaki borcunu iptal etmiş ve en son 2019 yılında 30 milyon ABD doları tutarında hibe vermişti.

YİRMİ YILDA ARTAN JEOPOLİTİK REKABET

Kırgızistan'da yaşanan ayaklanmanın gelgitlerinin nedenleri arasında kitlesel işsizlik, yolsuzluk, bölgede süren coğrafi ve sosyal farklılıklarda ifadesini bulan güney-kuzey kutuplaşması, Rusya, Çin ve ABD'nin güç savaşı gibi etkenler sayılabilir.

Her kaos ortamında olduğu gibi Kırgızistan'da da Rusya, Çin ve Amerikan emperyalizminin varlığı görülüyor. Rusya bölgeyi ve Kırgızistan'ı arka bahçesi olarak görüyor ve Sovyet döneminden devraldığı siyasi ilişkiler sayesinde Kırgızistan ile süren siyasi ve ekonomik ilişkilerini elinden kaçırmak istemiyor. Hele de Beyaz Rusya'da yaşanan siyasi kargaşa ve Ermenistan ile Azerbaycan arasında savaşın sürdüğü günümüzde...

Kırgızistan'a komşu olan Çin, Kırgızistan'ın en büyük ekonomik yatırımcısı ve ticari ortağıdır. İki ülke arasındaki ticaret 2019'da 6,35 milyar dolar olarak gerçekleşti. Çin, Kırgızistan ulusal borcunun 4 milyar dolarını elinde tutuyor. Kırgızistan'ın GSYİH'si yalnızca 8 milyar dolar. Çin'in Kırgızistan'ın içinde olduğu "Kuşak ve Yol Projesi" de unutulmamalı.

ABD emperyalizmi de Sovyetler Birliği'nin yıkılmasından sonra Kırgızistan'ı Afganistan savaşının ilk döneminde lojistik amaçlarla kullanmıştı. ABD kurduğu askeri üs 2014 yılında parlamento tarafından kapatıldı. Ancak ülkede ABD'nin etkisi hep devam etti. ABD'nin çeşitli vakıflar, partiler, medya ve sivil toplum kuruluşlarıyla ilişkileri sürüyor.

KUZEV-GÜNEY ÇELİŞKİSİ

Kırgızistan'da güneyde altyapı dahil birçok alanda Çin yatırımları var. Bu bölgede oligarklar ve politikacılar Çin'e ve Rusya'ya daha yakın duruyorlar. Kuzeyde ise daha çok ABD ve AB'nin ağırlığı var. Dolayısıyla Çin ve Rusya yanlısı partiler olduğu gibi, ABD tarafından desteklenen partiler ve politikacılar da var. Örneğin, bu seçimlerde muhalefet, iktidardaki cumhurbaşkanı Rus yanlısı olmakla eleştiriyordu.

Kırgızistan'da yaşanan gelgitlerin diğer bir nedeni de ülkenin coğrafi ve sosyal olarak kuzey-güney şeklinde ikiye bölünmüş olmasıdır. Bu bölgeler iktidardan pay almak için mücadele ediyorlar. İktidar değişiklikleri bir güneylinin bir kuzeyliyle değiştirilmesi olarak yaşanıyor. Veya bunun tersi. Ülkede yaşanan kargaşanın önemli etkenlerinden biri de budur.

Ceenbekov ve müttefik siyasi partileri ülkenin yoksul güneyini temsil ediyorlardı. Güneyli Ceenbekov'a karşı mücadele eden daha gelişmiş olan kentsel kuzeyde Kırgız politikacılar şimdi iktidarın yeni sahipleri.

BUGÜNKÜ SİYASAL KRİZ, SON 15 YILDA 3 KEZ YAŞANAN SENARYONUN BİR TEKRARI

Kırgızistan'da siyasi krizin yarattığı kaos ortamı henüz tam dağılmış değil. Ülkedeki protestolar durulmuş olsa bile siyasi kutuplaşmanın varlığı, işsizlik, yoksulluk, konutsuzluk gibi sorunlarla boğuşan emekçi kitleler, devletin sınırlı olanaklarını tek başına kullanan yozlaşmış iktidar odağına karşı mücadele etme potansiyelini taşıyorlar.

Emekçi kitleler her dönem yozlaşmış iktidar odağına karşı yeni oluşmuş bir muhalif grubu destekliyor. Hatta

eskisini deviriyor. Onun yerine gelen yenileri iktidara geldikten kısa süre sonra tıpkı öncekiler gibi devletin olanaklarını kendisinin ve çevresinin çıkarları için kullanıyor, yolsuzluk batağında yüzüyor, kapitalistleşiyor. Buna karşı yeniden bir muhalefet grubu oluşuyor ve bu eskisini deviriyor.

2005 yılında Akayev, 2010 yılında Akayev'den iktidarı alan Kurmanbek Bakiyev, 2011-2017 arasında cumhurbaşkanı olan Almazbek Atambayev halk ayaklanmaları ile gittiler. Yani Sovyetler sonrası Kırgızistan'da, tüm cumhurbaşkanları seçimle iktidara getirilmiş, ama halk ayaklanmasıyla koltuğundan indirilmiştir.

İŞÇİ SINIFI VE GENÇLİK MÜCADELE SAHNESİNE YENİDEN ÇIKACAKTIR

Kırgızistan'da nüfusun yarıya yakını gençlerden oluşuyor. İstatistiki araştırmalara göre gençlik kitleleri, yaşlı politikacıları yozlaşmış buluyor ve gelecekleri hakkında kendileri karar vermek istiyorlar.

Uluslararası Cumhuriyetçi Enstitüsü (IRI) tarafından ülkenin sorunlarına dair yapılan ankette, Kırgızların en büyük sıkıntılarının yolsuzluk ve işsizlik olduğu ifade ediliyor. Kırgızların yüzde 92'si yolsuzluğun büyük bir sorun olduğunu söylerken, bu sorunları çözüme yetkililerin başarısız olduğuna inananların oranı ise yüzde 72. Ayrıca işsizlik de ana sorunlar arasında belirtiliyor.

Ülkede ekonomik, sosyal, siyasal kriz giderek derinleşiyor. Ülkenin dış borçları büyüyor. Gelir adaletsizliği artıyor. Siyasal, ekonomik ve hukuki sistemin kurumsallaşamaması nedeniyle istikrarsızlık sürüyor. Yoksulluk ve işsizlik artıyor. Tarihten gelen kuzey-güney çekişmesi gerici güç odaklarını güçlendiriyor. Tüm bu koşullarda gerçekleşen parlamento seçiminde yaşanan usulsüzlükler kitlelerin öfkelerini sokağa taşıyor. Kitleler günlerce militanca mücadele ediyorlar. Ama Kırgızistan işçi sınıfının ve emekçilerin tek açmazı, devrimci bir sınıf partisinden yoksun olmaları.

Öncü-devrimci bir partiden yoksun oldukları bu koşullarda işçi sınıfı ve özellikle gençlik kitleleri mücadele içinde kazanımlar biriktirecek, yarınlarına gidecek yolu öğrecekler.

Kırgızistan işçi sınıfının gerçek bir sınıf partisine kavuştuğu koşullarda ise ortalık yangın yerine dönecektir ve yangın bugünün oligarklarını, kapitalistlerini ve onların düzenini yerle bir edecektir.

Ülkenin yer aldığı coğrafya böylesi süreçlerin tanığıdır.

Endonezya'da, yasallaşan istihdam paketine karşı işçilerin protestoları devam ediyor. Başkent Cakarta'da 6 Ekim Salı günü Başkan Joko Widodo'nun resmi konutu yakınında binlerce işçi ve öğrenci tarafından gösteri düzenlendi. Gösteriye saldıran polis göz yaşartıcı gaz kullandı. Protestoların başlamasından bu yana 6.000'den fazla işçi ve öğrencinin, gösteriler nedeniyle tutuklandığı bildiriliyor. Hükümete göre "reform", yatırımı teşvik etmeyi ve bürokrasiyi azaltmayı amaçlıyor. Ancak işçiler işten çıkarmalar, kısa vadeli sözleşmeler, daha düşük kıdem tazminatı ödemeleri ve dış kaynak kullanımı daha kolay hale geleceği için bu yasayı eleştiriyor.

Öte yandan yasaya karşı işçilerin eylemleri adanın dört bir yanına yayıldı. 60'tan fazla şehirde on binlerce işçi grevler, gösteriler, motosiklet geçit törenleri ve kamyon kornalarının sesleri ile eylem yapıyor.

Başkent Cakarta'da eylemciler korona nedeniyle yasaklanmasına rağmen cumhurbaşkanlığı sarayına girmeye çalıştı. Polisle çıkan çatışmada 800 kişinin gözaltına alındığı belirtildi.

Hindistan'da enerji sektöründe 1,5 milyondan fazla işçi, 5 Ekim Pazartesi günü Hindistan'da elektrik kurumunun özelleştirilme planlarına karşı gösteri yaptı. Elektrik İşçileri ve Mühendisleri Ulusal Koordinasyon Komitesi tarafından düzenlenen gösteriler, Temmuz ve Ağustos aylarındaki gösterilerin devamı niteliğinde sürüyor.

Assam eyaletinde de çay toplayıcıları, daha yüksek ücret talep ederek greve gitti. Geçtiğimiz hafta 250'den fazla çay tarlasında gerçekleşen greve 400 binden fazla işçi katıldı. Çay işçileri hükümetin yıllar önce kararlaştırılmış olan günlük maaş artışını 1,85 avrodan 4 avroya yükseltmemesini protesto etti.

Şili'de ülkenin kuzeyinde bulunan Candelaria bakır madeninde çalışan Mina sendikasına üye 350 madenci, 8 Ekim Perşembe gününden bu yana daha yüksek ücretler için grevde. Kapitalistlerin uzlaşmaz tutumu nedeniyle sendika bu adımı attığını açıkladı. Maden ocağındaki ikinci sendikanın 548 üyesi de kapitalistlerin son teklifini reddetti.

Ayrıca dünyanın en büyük bakır madeni olan Escondida maden ocağında da işçilerin daha yüksek ücretler için işçilerin greve çıkması gündemde.

Dünyadan grev ve eylemler

Nijerya'da 12 Ekim Pazartesi günü, başkent Lagos ve diğer şehirlerde polis birimi SARS'ın dağıtılması için binlerce kişinin katıldığı gösteriler düzenlendi. SARS polis birimi cinayetleri ve şiddet uygulamalarıyla tanınıyor.

Protestocular, hükümetin Pazar günü birimin feshedileceğini açıklamasına inanmadıklarını dile getirdi. Bunun yerine, sorumluların bağımsız bir şekilde soruşturulması ve cezalandırılması, polis birimine karşı protestolarda tutuklananların serbest bırakılması çağrısında bulundu.

Shell tekelinin **Avustralya'nın** kuzeybatı kıyılarındaki devasa Prelude yüzer LNG platformunun inşaat ve bakım işçileri 9 Ekim Cuma gününden bu yana grevde.

Grevçiler, Monos taşeron şirketinin ücretlerini endüstri standartlarının yüzde 30 altına düşürecek yeni bir toplu sözleşme teklifine karşı çıkıyorlar. İşçiler sektör standardında ücretler ve daha iyi iş güvenliği talep ediyor.

Amerika'da geçtiğimiz günlerde hemşireler ülke çapında çeşitli hastanelerde grevdeydi.

San Francisco'daki East Bay Hastanesi'nde yaklaşık 3.000 hemşire, 7 Ekim Çarşamba günü bir haftalık greve çıktı. Hemşireler güvenli olmayan çalışma koşullarını, hastaların korunması konusunda eksiklikleri, kötü yönetim ve sürekli personel eksikliğini protesto etti.

Ayrıca aynı gün Oakland'daki çeşitli hastanelerde çalışanlar da greve çıktı.

Minneapolis ve Shakopee'de 220 teknik asistan ve terapist, güvenli çalışma koşulları için iki günlük bir grev gerçekleştirdi.

Kanada'nın Newfoundland ve Labrador eyaletlerindeki gıda perakendecisi Dominion'un 11 şubesinde 1400'den fazla işçi, 22 Ağustos'tan bu yana daha

yüksek ücretler için grevde. Yönetim müzakere etmeyi reddettiği için, geçen hafta grev, ana şirket Loblaw'a ait başka bir mağaza zincirini kapsayacak şekilde genişletildi.

Dominion'da çalışan işçilerin yüzde 83'ü düşük ücretli ve yarı zamanlı çalışıyor. Ülkenin en zengin üçüncü ailesi Westonlar'a ait Loblaw Group, 200 bin çalışanıyla Kanada'nın en büyük market perakendecisidir.

Almanya'da Kuzey Ren Vestfalya (NRW) eyaletinde Çarşamba ve Perşembe günü kamu emekçileri uyarı grevine gitti.

14 Ekim Çarşamba günü, hizmet sektöründe örgütlü Ver.di sendikası kamu çalışanlarını Kuzey Ren Vestfalya'nın tüm bölgelerinde tüm gün uyarı grevine çağırdı. Şehir idarelerinde, kliniklerde, bankalarda ve belediye hizmet ve atık şirketlerinde grevler yapıldı.

Ek olarak, eyaletin Niederrhein bölgesinde kamusal toplu taşıma (NIAG, NEW, SWK) çalışanları da 15 Ekim'de iş bıraktı. Hamm ve Unna'daki kamusal ulaşım şirketlerinde greve çıkıldı.

İngiltere'de 6 Ekim Salı günü Londra'da parlamento binası önünde müzik yapan 400'e yakın serbest müzisyen, mevcut salgın nedeniyle yaşadıkları kötü duruma dikkat çekti. Aynı zamanda Birmingham'daki Symphony Hall'un önünde de bir protesto gösterisi gerçekleşti.

Sanatçılar bu gösterileriyle bağımsız sanatçılara daha fazla destek vermesi için hükümete baskı yapmak istiyor. Serbest müzisyenlerin korona nedeniyle işlerini kaybetmesi birçok mali zorluğa neden oldu. Müzisyenler sendikasına göre bunların neredeyse yarısı, hükümetin serbest meslek sahipleri için gelir desteği programı kapsamında yardım alamıyor.

“Eğitim ve sağlık hakkımızdan vazgeçmiyoruz!”

DGB temsilcisi ile “Eğitim hakkımızdan ve sağlık hakkımızdan vazgeçmiyoruz” etkinliği üzerine konuştuk.

-Pandemi ile birlikte başta ekonomi, sağlık ve eğitim olmak üzere birçok alanda sorun yaşandı, yaşanmaya devam ediyor. Pandemi koşullarında eğitimde yaşanan kaostan bahsedebilir misiniz?

Salgının mart ayında Türkiye’de de görülmeye başlanmasıyla birlikte kamusal hizmet alanlarının tümünde büyük bir kriz yaşandı. Eğitim alanında da bu kriz etkisini gösterdi. Neo-liberal eğitim politikaları ile hali hazırda eğitim sistemi büyük bir çürümenin içindeydi. Pandemi bunu daha da derinleştirdi ve görünür hale getirdi. İlk vakanın açıklanmasının ardından eğitim kurumlarında önce örgün eğitime ara verildi. Ardından ise online eğitime geçildiği duyuruldu. Ancak bu geçişin kendisi bir kaosa yol açtı. Çünkü, ilköğretimden yükseköğretime kadar online eğitim için hiçbir alt yapı yoktu. EBA TV’de bir sürü sorun yaşanırken, üniversitelerin kendi sistemleri de çöktü. Ayrıca Türkiye’de bulunan 18 milyon öğrencinin yarısından fazlası teknik ekipman (bilgisayar ve internet gibi) eksikliğinden kaynaklı eğitime ulaşamadı. Böylelikle eğitimde zaten var olan fırsat eşitsizliği salgın döneminde daha da derinleşti. Bütün bu sorunlarla birlikte yeni dönem başladı. Uzaktan eğitim için öğrencilerin ve öğretmenlerin ihtiyaçları karşılanmazken, MEB’in haftalar boyunca gündemde tuttuğu yüz yüze eğitime başlanması konusu, toplumda birçok tartışmaya yol açtı. Bir yanda devletin hiçbir önlem almadığı ortadayken, öğrencilerin okullara gitmesinin salgının yayılması açısından büyük risk taşıdığı düşüncesi, diğer yanda ise uzaktan eğitimin imkansızlıklardan kaynaklı alınmıyor olmasının yarattığı mecburi okullara gitme/gönderme düşüncesi. “Yani ya sağlığınız

ya da eğitiminiz” ikilemi dayatıldı. Kapalı kapılar ardında yapılan toplantılar sonucu, ana okullarının ve birinci sınıfların yüz yüze eğitime başlaması, 2., 3., 4., 8. ve 12. sınıflarda ise kademeli olarak yüz yüze eğitime geçileceği kararı hayata geçirildi. Üniversitelerde ise aynı kaos durumu söz konusu. YÖK üniversitelerin bileşenlerine sormadan karar alarak ilk dönemin uzaktan eğitim şeklinde olacağını açıkladı. Bazı üniversiteler uygulamalı derslerinden kaynaklı hibrit eğitim modeline geçti. Ancak üniversitelerde de gerekli önlemlerin alınmayarak okulların açılmasına, öğrenciler ve akademisyenler tepki gösterdi. Bir yanda uzaktan verilen eğitimde yaşanan kaos, diğer yandan okullarda yüz yüze eğitimin verilmesinin yaratacağı sorunlar. Ancak asıl önemli olan eğitime dair alınan kararlarda konunun asıl muhataplarına (öğrenciler, akademisyenler, veliler, temizlik vs. emekçileri) sorulmadan hareket edilmesidir. Geleceğimize dair bizlere söz hakkı tanınmamasıdır. Bizler ne eğitim hakkımızdan ne de sağlık hakkımızdan vazgeçmiyoruz. Devrimci Gençlik Birliği olarak 18 Ekim günü bir araya gelerek “pandemi döneminde eğitim” üzerine tartışmalar gerçekleştireceğimiz “Eğitim ve sağlık hakkımızdan vazgeçmiyoruz!” şiarıyla bir etkinlik düzenleyeceğiz. Geleceğimize dair hep birlikte sözümüzü söyleyeceğiz.

-Devrimci Gençlik Birliği olarak “Eğitim ve sağlık hakkımızdan vazgeçmiyoruz!” şiarıyla bir etkinlik düzenlemeyi hedeflediğinizi ifade ettiniz. Etkinliğin konu kapsamı nedir?

Halihazırda sorunlar yumağına dönmüş olan eğitim sisteminde yaşanan kriz, salgın döneminin başından itibaren daha da derinleşti. Maraş’ta On İki Şubat Anadolu Lisesi’nde edebiyat öğretmeni olan Aziz Serin, internete erişebilmek için çıktığı yüksek tepede kalp krizi geçirerek yaşamını yitirdi. Diğer yandan

İstanbul’un Esenyurt ilçesi İncirtepe Mahallesi’nde yaşayan 8 yaşındaki Çınar Mert, internete ulaşabilmek için çıktığı çatıdan düşerek yaşamını yitirdi. Bu iki örnek dahi eğitimin geldiği boyutu gözler önüne sermek için yeterlidir. Yapacağımız etkinliğin ilk konusunu pandemi sürecinde eğitimde yaşanan sorunlar oluşturuyor. İkinci olarak tartışacağımız konu ise, eğitimde atılacak her adımda söz, yetki ve kararın eğitim kurumlarının asıl bileşenlerinin olduğu üzerinedir. Elbette sadece konuşmak, sorunları tespit etmek yetmez, yaşamın birer özneliği olarak yaşadığımız sorunlara karşı neler yapmak gerektiğini de tartışmak, somut hedefler oluşturarak bu hedefler doğrul-

tusunda pratikte atılacak adımları planlamak gerekir. Böylelikle etkinliğimizin son konusunu “Peki bizler ne yapmalıyız?” oluşturuyor.

-Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Üniversitelerin kapalı olduğu, çoğu arkadaşımızın memleketlerinde olduğu bir süreçte yan yana gelebilmek ve yaşadığımız sorunlara dair sözümüzü söylemenin belli sınırlılıkları elbette var. Ancak bizler sınırlı sayıda da olsa yan yana gelmenin, birlikte tartışmanın ve geleceğimize dair söz söylemenin, hele ki salgın koşullarında çok önemli olduğunu düşünüyoruz. Salgın tehlikesi elbet bir gün geçecektir, ancak kapitalist sistemde salgından kaynaklı toplumun her alanında oluşan tahribat etkisini sürdürmeye devam edecektir. Bu yüzden bizlerin bir araya gelmemiz, yaşanan sorunlara dair sözümüzü söylememiz ve örgütlü mücadeleyle yükseltmemiz, geleceği kazanmak için attığımız büyük bir adım olacaktır.

KIZIL BAYRAK / İSTANBUL

**Ortaokulda
240 öğrenci
karantinada**

AKP iktidarının okulları açma ısrarı sonucu virüs okullarda daha fazla sayıda kişiye bulaşıyor. Ana okullarında ve 1., 2., 3., 4., 8. ve 12. sınıflarda yüz yüze eğitimin başlamasının üzerinden kısa bir süre geçmesine rağmen virüs hızlı bir şekilde yayılmaya devam ediyor. Ordu’da öğrencilerin karantinaya alınmasının ardından Samsun’da 240 öğrenci karantinaya alındı.

Samsun’da Baruthane Ortaokulu’nda dört öğrenci ve iki öğretmenin testi pozitif çıktı. İlkadım ilçesinde yer alan ortaokulda eğitim gören 240 öğrenci tedbir olarak, evlerinde karantinaya alındı.

Okul Müdürü Süleyman Çiftli, ilk etapta iki öğrenci ve bir öğretmenin korona virüsü testi- nin pozitif çıktığını açıkladı.

Uzaktan eğitim süreci sınıfsal ayrımları derinleştirdi...

Eğitim hakkının gaspına karşı mücadeleye!

Okulların tatil edildiği Mart ayından bu yana yüz yüze eğitim için gerekli hazırlık ve alınacak önlemler konusunda ciddi hiçbir adım atılmadı. Süreç yönetimi "başarılı" olarak değerlendirilip işçi ve emekçilerle alay ediliyor. Kendisi de özel okul patronu olan Milli Eğitim Bakanı, özel sektörün ihtiyaçları doğrultusunda politikalar uygulayarak kapitalizmde sermaye sınıfını temsil ediyor.

Pandemi öncesinde de eğitim sorunu kronikleşmiş yapısal sorunlarla birlikte temel gündemlerden biriydi. Şimdi ise artık daha da hayati duruma gelmiş, milyonlarca öğrencinin özellikle işçi ve emekçi çocuklarının geleceklerinin karartıldığı bir düzeye varmıştır. Kapitalizmde bir gelecek kurgulamak zor iken, pandemi bu sorunu daha da ağırlaştırdı. Genç nesillerin eğitimi sorunu toplumsaldır ve toplumun çıkarları gözetilerek planlanması gerekir. Oysa kapitalizmde durum böyle değil. Öğrencilerin müşteri veya ucuz işgücü durumuna düşürülmesi mevcut ekonomik düzenin temel mantığıdır. Sermaye sınıfının egemenliği, sömürüye dayalı sistem toplumun ihtiyaçlarını esas alamaz. Kapitalist sınıfa mensup çocukların eğitim hakkı gözetilir ancak toplumun çoğunluğunu oluşturan işçi ve emekçilerin çocukları için aynı çabadan imtina edilir.

TAM BİR KAOS

Basına yansıyan haberlerde televizyonu, tableti ya da interneti olmayan çocukların EBA TV'den faydalanamıyor olduğu gerçeği sermaye sınıfı için önemlidir. Hangi köyde kaç çocuk bu imkânlardan mahrum? Zaten niteliksiz olan bu uzaktan eğitim sürecinden uzak kalan kaç çocuk var? Bu sorular çok da ilgilenmez onları. Anne ve babaların telefonlarını çocuklarının eğitimi için vermeleri sorunu çözmemiş. Çocukların internet olmadığı için derslerini yapamaması ile ağlamaya başlamaları ve ebeveynlerin de bu durumda ne yapacaklarını bilememeleri haberlere yansıyor. Velilerin, öğrencilerin ve öğretmenlerin sinir krizleri geçirdiği yer alıyor haberlerde. EBA TV'ye erişim sıkıntısından kaynaklı öğretmenlerin ücretli platformlardan öğrencilerine ders vermeye çabaladıkları biliniyor. Canlı sınıf ortamlarında verilen derslerin ne kadar verimli olduğu tartışılıyor. Eği-

tim döneminin henüz başında olmamıza rağmen katılımın git gide düştüğü ve bu sıkıntıların devamında daha da düşeceği söyleniyor. Müfredat yoğunluğu ve ders saatlerinin planlanması meselesi de sorun yaratıyor. Aslında şu an eğitim-öğretim dönemine tam bir kaos hakim.

İşçi ve emekçilerin çoğunun, çocuklarına güzel bir gelecek kurmak ve güvence sağlamak için sömürü düzenine ses çıkarmadan açlık sınırının altındaki ücretlerle çalıştıkları bilinen bir gerçek. Ancak kapitalizmde güvencenin olmadığını pandemi sarsıcı bir şekilde hatırlatmış oldu. Velilerin yaşadıkları tek sıkıntı bu imkânlara sahip olmadıkları için çocuklarının eğitim hakkından faydalanamaması da değil. Çocuklarının psikolojik ve gelişimsel ihtiyaçlarını giderememekten kaynaklı da önemli sorunlar yaşıyorlar.

"Artık 2020 senesindeyiz" gibi ifadelerle bazı gerçekleri çarpıtmaya çalışan bakanlar, halen evinde televizyon olmayan ailelerin varlığından habersiz olamazlar. Ya da internet çağında halen ülke genelinde niteliksiz internet alt yapısı olduğunun bilincindedirler. Aynı zamanda bu haliyle internetin pahalı olması da mevcut sorunların diğer yanıdır. Zaten arada çöken, erişim sıkıntısı yaşanan EBA TV derslerine katılmayan öğrencilerin varlığı, MEB için tam olarak yansıtılmayan sayısal veri ve gözden çıkarılacak zayıf anlamına geliyor. Sayılar ancak TL ile çarpılınca anlam kazanıyor. Okulların yüz yüze eğitime başlayıp başlamayacağı açıklaması yapılacakken dahi, özel okullara belli bir oranda kayıtlar yapılması beklenmişti. Çocukların eğitim sorununa bakış açısını anlatan çok net bir tutumdur bu.

Pandeminin daha ne kadar süreceği belirsizliğini koruyor. MEB ise yüz yüze değil uzaktan eğitime odaklanmış durumda. Yatırımlar bu alana yapılıyor ancak her çocuğun eşit koşullarda eğitimden yararlanabilmesi için değil.

Geçenlerde katıldığı bir televizyon programında Ziya Selçuk Dünya Bankası'ndan bir proje aldıklarını açıkladı. 160 milyon dolarlık proje ile 2 sene içerisinde Türkiye'de büyük bir dijital eğitim platformu kurup, kişiye özel eğitim getireceklerini iddia etti. Bu projenin detayları net olmasa da ülkenin mevcut alt yapısı ile EBA TV'de dahi sorunlar yaşanırken bahsedilen eğitim platformunu nasıl kuracakları muamma. Bir de kişiye özel eğitim denilerek güzelleme yapılıyor. Zaten internette ücretli eğitimler ve çeşitli platformlar var. İmkânı olan internet üzerinden dünyanın en prestijli üniversitelerinden dahi mezun olabiliyor. Tabii yine ücret karşılığında ve yeterli donanım eşliğinde.

Ülkenin her çocuğu eşit şartlarda değilken, bu tarz propagandaların yine kapitalistlerin ihtiyaçları gözetilerek yapıldığı açıktır. Özel okullarda yapılan reklamlar da bu yöndedir. Eğitimde temel sorunları çözmek yerine Z. Selçuk gibi özel okul sahibi kapitalistlerin cepleri düşünülüyor. Pandemi döneminde dahi, özel orta öğretim kurumlarının sayısı 305 arttı. Özel okulların yüz yüze eğitime başlama konusunda sağladıkları imkânlar, aslında tüm okullarda da aynı şekilde önlemler alınarak yüz yüze eğitimin başlatılabileceğini gösteriyor. Ancak sermaye devletinin bakanlıkları bunun için değil, "süreci başarılı bir şekilde yönetiyoruz" algısı yaratmak için çalışıyorlar. Kamusal

kaynaklar özel sektöre aktarılırken, kamuya pay ayrılmıyor.

Yüz yüze eğitimin başlamaması ve uzaktan eğitime erişim sıkıntısı olmasından kaynaklı işçi ve emekçi çocuklarının eğitimden kopuşları hızlanıyor. Çocuk işçilik, erken yaşta evlilik, çocuk istismarı gibi sorunlar derinleşiyor. Okul terki veya üniversiteye gitmeme oranında artış gözlemleniyor. Üniversite mezunlarının üçte birinin işsiz kaldığı bir durumda üniversiteye hazırlanma kaygısı eskiye nazaran azalmış durumda.

Bahsi geçen tüm bu sorunlar işçi ve emekçi çocuklarının hem bugününü karartıyor hem geleceğini belirsizleştiriyor. Umutsuz, hayalsiz ve ne yapacağını bilemememe hali çoğu gencin temel sorusu haline geldi.

18 yaşında arkasında çarpıcı bir not bırakarak intihar eden Furkan Celep, dünyaya veda ederken bile sistemin akıl dışılığını vurguladı. Oysa sömürücü bir sınıfın iktidarda olmadığı, gelecek güvencesinin ve eğitim, sağlık gibi hakların sağlandığı sosyalizm milyonların yaşam umududur. Hayatı anlamsız, amaçsız görüp intihar etmek değil, bugünü ve yarın için savaşmak asıl çözümdür.

Kapitalizmde eğitimin bilimsellikten uzak, paralı, eşitsiz olmasına rağmen eğitim hakkını her zaman savunmak gerekir. Eğitim alanında yaşanan bu sorunların her biri mücadele konusu olmalı. Salgın derinleştirdiği sınıfsal ayrımlara karşın birlik olup, geleceğimizi ellerimize almalıyız. Eğitim hakkının gaspına engel olmalı, dayatılan karanlığa son vermeliyiz. DLB saflarında örgütlenip, mücadeleyi yükseltmeliyiz!

DEVRİMCİ LİSELİLER BİRLİĞİ

Mesleki eğitimde sömürü derinleşiyor

5 Ekim itibarıyla mesleki ve teknik liselerin alan ve atölye dersleri yüz yüze eğitime başladı. Yeterli ve gerekli önlemler alınmadan başlayan eğitim-öğretim alanında yaşanan sorunlar devam ediyor. Öğrenciler eğitimde yaşanan sorunların yanı sıra üretimin bir parçası olarak da bir dizi sorunla karşı karşıya.

Mesleki ve teknik okulların bir kısmı 5 Ekim'de açılırken bir kısmı ertesi hafta eğitime başladı. Bazı okullar öğrencilerden HES kodu isterken bazı okullarda istenmiyor. Okullara servis imkânı sağlanmıyor. Fiziki mesafe kurallarına uyulup sınıflar yarı yarıya azaltılırken, öğrenciler kendi imkanları ile maske ve dezenfektan kullanıyor. Belli okullarda velilere temizlik-ihya listesi verilirken belli okullarda para topluyor. Belli okullarda ise iki "bağıştan" birisinin seçilmesi isteniyor. Öğrencilere her gün aynı masa, bilgisayar vb. eşyaları kullanmasına yönelik uyarılar yapılıyor. Okula gitmeyen öğrencilerin EBA üzerinden programlarına devam edilmesi beklenirken, bu olanaktan yararlanamamaları bile dersleri işlemez olarak kabul edilecekleri belirtiliyor. Sermaye düzeni için eğitimle ilgili sorunların devam etmesinin bir önemi yok. Çünkü üretimin kesintisiz sürmesi, meslek liselerinde kalifiye ve ucuza çalıştırılacak milyonlarca öğrencinin hazırda bekliyor olması onlar için yeterli.

Bu yıl geçtiğimiz yıllardan farklı olarak 9. sınıfa başlayan teknik lise öğrencileri bölümlerini okula başlar başlamaz seçtiler. Toplum sağlığını hiçe sayan bu kapitalist sistem üretim alanında bir aksama olmasın, genç işçiler bir an önce yetişsin diye bölümleri ilk yıldan seçtirme yoluna gitti. "Neyse ki meslek liselerimiz var!" diyen MEB yakın zamanda şu açıklamada bulundu:

"Mesleki eğitimde öğrencilerin uyulama becerilerini arttırmada önemli katkısı olan döner sermaye kapsamındaki üretim kapasitesini arttırmaya devam ediyor. Bu kapsamda 2019'da yapılan

üretimden elde edilen gelir, 2018'e göre yüzde 40 artarak 400 milyon liraya çıkmıştı. Covid-19 salgını nedeniyle okullar uzun süre kapalı olmasına rağmen 2020'de de artış eğilimi devam ediyor. Bu yılın ilk 8 ayında, meslek liselerinde üretimden elde edilen gelir, 2019'un aynı dönemine göre yüzde 20 artarak 230 milyon liraya ulaştı."

Pandeminin ilk dönemlerinden bugüne maske, dezenfektan, koruyucu giysi (temassız ateş ölçer üretimi için de talimatlar verildi) gibi temel ihtiyaçları meslek liselerine ürettirdiler. Eğitim emekçilerini üretim sürecinde "ustabaşı"na dönüştürdüler. Öğrencileri tam kapasite ile çalıştırmakla övündüler. 2023 Eğitim Vizyonu kapsamında yaptıkları açıklamalarda ise "özellikle sektörlerle çok güçlü iş birlikleri kurularak işgücü piyasaları ile uyumlu bir şekilde müfredat ve haftalık ders programlarında güncellemeler yapıldığını ve ulusal meslek standartları ile uyumlu hale getirildiğini" ifade ettiler.

İşçi-emekçilerin, gençlerin sağlığını hiçe sayan kapitalist düzen her geçen gün saldırılarını arttırmakta. Bir yandan fabrikaların çarkları dönsün diye emekçilerin canları hiçe sayılıyor. Öte yandan ise emekçilerin çocukları eğitim ve erken dönem sömürü ile sınanıyor. Meslek liseleri sermaye devletinin kar odaklı baktığı "eğitim" kurumlarına dönüşüyor. Sermayenin ihtiyaçlarına göre şekillenen eğitim programlarında sömürü derinleşiyor. Meslek liseleri tamamen üretimin bir parçası olarak şekilleniyor.

Kriz ve pandeminin yarattığı ağır koşulların üstesinden gelmek için, toplumsal yaşamın her alanında topyekün bir mücadele örgütlemek gerekiyor. Geleceğimizi ellerimize alalım. Okul sıralarına-atölyelerine sığdırmaya çalıştıkları dünyayı reddederek, gerçekten yaşayabileceğimiz yeni bir dünya için mücadeleyi büyütelim.

MESLEK LİSELİLER BİRLİĞİ

20 Ekim 2000 ölüm orucu direnişi 20. yılında!

Zindanlar devlet açısından devrimci ve muhalif kesimlerin ehlileştirilmek istendiği yerlerdir. Devrimciler için ise zindan, düzen-devrim çatışmasının en tok haliyle hissedildiği alanlardır.

Bundandır ki 1980 darbesinden bu yana birçok zindan direnişi ve katliamı yaşanmıştır. 1991 yılında "Eskişehir tabutluğu" yani hücre saldırısına devrimci tutsakların yanıtı direniş olmuştur. Sermaye devleti 1995 yılında Buca'da, 1996'da Ümraniye ve Diyarbakır hapishanelerinde katliamlar gerçekleştirmiştir. 1996'da hücre saldırısı yeniden gündeme getirildiğinde devrimciler bedenlerini ölüm orucuna yatırarak direnmişlerdir. Direnişte 12 devrimci ölümsüzleşmiştir. 1999'da ise Ulucanlar'da devlet vahşi katliamcı yüzünü tekrar göstermiş, 10 yiğit devrimci bu saldırıda ölümsüzleşmiştir. 2000 yılında ise hücre saldırısına karşı yüzlerce devrimcinin katılımı ile başlayan ölüm orucu direnişine ve devletin "hayata dönüş operasyonları" adı altında uyguladığı vahşi katliama tanıklık etti zindanlar.

Sermaye devletleri çok iyi bilmektedir ki, toplumun en ileri kesimlerini teslim almadan toplumu da teslim alamazlar. İşte onlarca katliam, işkence ve saldırının altında yatan neden budur. Fakat tüm bunlara rağmen bu topraklar zulmün karşısında boyun eğmeyenlerin, direnenlerin tarihine tanık olmuştur, olmaya devam etmektedir.

***

Sermaye devleti Ulucanlar katliamının ardından F Tipi hücre saldırısına hız verdi. 5 Temmuz 2000 yılında Burdur Hapishanesinde aynı yıl 26 Temmuz günü ise Bergama Hapishanesinde devlet, devrimci tutsaklara vahşice saldırdı. Saldırılarda iş makineleri dahi kullanıldı. Tüm bu saldırıların ardından 20 Ekim 2000 tarihinde, F Tipi hapishanelerin açılmaması, Terörle Mücadele yasası ve 3'lü protokolün kaldırılması talepleri ile 816 tutsak ölüm orucuna başladı. 19 Aralık 2000 tarihinde ise devlet "Hayat dönüş operasyonu" adı altında hapishanelere saldırarak direnişi kırmaya çalıştı. Bayrampaşa, Ümraniye, Çanak-

kale, Uşak, Bursa, Çankırı ve Ceyhan'da onlarca devrimci katledildi, onlarca vahşi saldırılar sonucu yaralandı, sakat kaldı. Saldırıların sonrası, çok sayıda devrimci tutsak inşası tamamlanmamış F tipi cezaevlerine zorla sevk edildi. Sürecin toplamında 122 devrimci tutsak ölümsüzleşti, yüzlercesi ise sakat kaldı.

Tüm bu yaşanan sistematik saldırılara rağmen ölüm orucu direnişçileri devrimci iradenin teslim alınamayacağını dosta-düşmana gösterdiler. Ölüm orucu direnişinin 1. Ekibinde yer alan komünist tutsak Hatice Yürekli, devletin direnişi karalama çabalarının karşısında, Ulucanlar davasında yaptığı savunmada şöyle diyordu:

"Bizim Ölüm Orucuna 'örgüt bas-kısıyla' gittiğimiz söyleniyor. Bu çok çirkin/çaresiz bir yalandır. Bizler siyasi kimlikleri, gelecek idealleri olan ve bu idealler doğrultusunda yaşayan insanlarız. Devletin bizleri teslim alıp imha etmeye dönük planlarına karşı en önde durmak, ölümüne direnişin ilk gönüllüleri olmak bir onurdur bizim için. Hiç kuşku duymuyorum ki, tüm arkadaşlarımız ilk gönüllüler içinde olmayı istemektedirler."

DEVRİMCİLER ÖLMEZ, DEVRİM DAVASI YENİLMEZDİR!

Sermaye devleti, halen daha ekonomik ve toplumsal açıdan girdiği çıkışsızlığın bedelini işçi ve emekçilere ödetiyor. Krizlerin faturası işçi ve emekçilere kesilirken baskı, şiddet ve devlet terörü daha da tırmandırılıyor. '99 yılında "İçeriye teslim almadan dışarıya teslim alamayız" diyen sermaye devleti bugün de aynı bakış açısıyla hareket ediyor. İçeride siyasi tutsaklara dönük baskı ve yasaklar her geçen gün daha da ağırlaştırıyor.

Türkiye toprakları zindan katliamlarının yanı sıra destansı direnişlerin de tanığıdır. 20 Ekim 2000 ölüm orucunda ölümsüzleşen yiğit devrimciler, Ulucanlar'da, Ümraniye'de, Buca'da direnenler yolumuza ışık tutmaya devam ediyor.

Devrimci irade teslim alınmaz!

M. NEVRA

Dinlenme ve eğlenme işçi sınıfı için ne ifade eder?

S. Gül

Emekçi sınıflar için çalışma ve yaşam koşulları, uzun bir dönemdir tüm dünya ölçeğinde olumsuz bir eğri çiziyor. Zira uzun saatlere varan çalışma saatleri, düşük ücretler, esnek-güvencesiz çalışma genel bir uygulama olarak karşımıza çıkıyor. Pandemi bu olguyu hızlandırıcı bir etkide bulunuyor.

Great Place to Work Enstitüsü'nün 13 Avrupa ülkesini kapsayan 2020 tarihli araştırmasına göre, Avrupa kıtasında, son iki yılın haftalık çalışma saati ortalaması 40.4 saat. Türkiye haftalık 48,5 saatlik çalışma süresiyle en uzun çalışma saati sıralamasında ilk sırada yer alıyor. Listenin diğer ucunda haftalık en kısa çalışma süresi uygulayan ülke olarak Danimarka yer alıyor. Bundan olumlu bir sonuç çıkarmak -kapitalizmin hüküm sürdüğü bir dünyada- pek mümkün değil. Bu ülkelere yakından baktığımızda, bu durumun yaygın esnek çalışma yöntemlerinin karşılığı olduğunu, düşük ücrete çalışmakla birlikte işçilerin tazminat/emeklilik/sağlık haklarından yoksun bırakıldığını görürüz. Örneğin Amerika'da ortalama çalışma süresi haftalık 34 saat olarak ölçülüyor. Öte taraftan, ücretli ebeveyn izni, zorunlu hastalık izni ya da haftada çalışılabilecek maksimum saat sınırlaması yok.

Açıklanan haftalık çalışma saatleri Türkiye'de işçilerin sürekli olarak mesaiye kaldığını gösteriyor. Bu durum ücretlerin düşüklüğü ve işçilerin borçluluk haliyle doğru orantılı. Mesailerin zorunlu tutulmasını da ayrıca ekleyebiliriz. Halihazırda bankalara borçlu olan, hayat pahalılığı nedeniyle krediyle/taksitle alışveriş yapan işçiler, pandemi döneminde esnek çalışma yöntemleriyle fabrikaya da borçlandırılmış durumdadır ve zorunlu mesailere bırakılıyorlar. Araştırmaların ortaya koyduğu bir başka veri, Türkiye'de sendikal örgütlülüğün de hayli düşük olduğunu kaydediyor. (Toplam çalışan kesim içerisinde sendikali işçi oranı %13,7)

İşçiler için çalışma, hem yaşamında büyük bir zaman dilimini kapsadığı hem de karşılığında aldığı ücretle işten geri kalan zamanını farklı etkinliklerle değerlendiremediği için temel bir belirleyicidir. Peki, çalışma yaşamında zihnen ve bedenen oldukça yıpranan, buna karşın çalışma dışında çok çok sınırlı bir zamanı ve kısıtlı maddi imkânı olan işçiler nasıl dinlenir? Yapmak zorunda olduğu görev-

lerin dışında ne gibi etkinlikler yapar? Dinlenme ve eğlenme, işçi sınıfı için ne ifade eder? (Ev içi işler düşünüldüğünde kadınlar için dinlenme ve eğlenmeye dönük faaliyetlerin çeşitliliğinde ve yapılabilesindeki sınırlılık daha belirgin şekilde ortaya çıkıyor)

Bu konuda evde oturmak, televizyon seyretmek, kahveye gitmek, maça gitmek, kursa katılmak, güne gitmek, mahalle/parkta kısa gezinti, piknik, aile ve arkadaşlarla vakit geçirmek, AVM'lere gitmek, sosyal/kültürel etkinliklere katılmak, bilgisayar-telefon üzerinden mobil platformlarda zaman harcamak vb. aktiviteler sıralanabilir. Tabii bunların bir kısmı salgın koşulları nedeniyle pek mümkün değil, ya da sınırlandırılmış durumda. Bu aktivitelerden bilgisayar-tablet-akıllı telefonlarla meşguliyet daha sık başvurulan bir yöntem olarak karşımıza çıkıyor. Son dönemde artan bu yönelim, koronavirüsün zorunlu kısıtlamalarına takılmadığı için de yaygın olarak sürdürülüyor.

Teknolojideki gelişmeler uzun bir süredir insanların günlük rutinini, dinlenme/eğlenme faaliyetlerini değiştirmiş durumdadır. Günümüzde tüm dünyada internet kullanımı ve ihtiyacı artmaktadır. Dijital 2020 Nisan Raporu'ndan yansıyan veriler bu oranların pandemi döneminde ayrıca yükseldiğini göstermektedir. Mobil teknolojilerindeki gelişmeler, bu alanda özellikle akıllı telefonlar öne çıkmakta ve insanlar için vazgeçil-

mez bir unsur olmaktadır. Mobil İletişim Sektörü Raporu'na göre Türkiye nüfusunun %77'si akıllı cep telefonu kullanmaktadır. Yine bu rapora göre Sosyal medya kullanımı, özellikle emekçi kesimler için rutin bir aktivite, bir eğlence aracı olarak kullanılagelen TV izleme süresini geride bırakmaktadır.

Mobil iletişim sektörünün, özellikle akıllı cep telefonları alanında yaygınlaştığı görülüyor. Bu alanda mobil oyun endüstrisi özellikle dikkat çekiyor. Mobil reklam platformlarından AdColony'nin verilerine göre Türkiye'de yetişkinlerin %79'u mobil oyun oynuyor. Türkiye'deki mobil oyuncuların bir günde mobil cihazlarında geçirdiği zaman 4 saatten fazla. Bu süre Rusya'da 3,5, İspanya'da 2,5, Almanya'da ise 2 saat.

Mobil oyunlar, işçiler arasında da oldukça yaygın. İşçiler stres atmak, deşarj olmak, eğlenmek için mobil oyunlara yönelebiliyor. Yaygınlaşan internet kullanımıyla birlikte akıllı telefonlar ve bunların kullanılmasında düşen yaş ortalamasından yola çıktığımızda, yeni kuşak işçiler için sosyal ağ sitelerinin ve video paylaşım sitelerinin, mobil oyunların temel platformları haline geldiğini söyleyebiliriz. Mobil oyunlar her ortamda oynanabildiği için pratik, aynı zamanda ucuzdur. Bu açıdan zamanı, parası olmayan, fiziken- ruhen yıpranan işçiler açısından "cazip" kılınmıştır. Örneğin takım çıkarmak, parasını ödeyip saha tutmak, işten ya da evden atlayıp sahaya gelmek ve

maç yapmak, mobil maça kıyaslandığında daha yorucu ve pahalıdır, daha fazla vakit almaktadır. Öyle ya, akıllı telefonla bu faaliyet çok hızlı ve basit bir şekilde yapılabilir!

Tüm bu nedenlerden dolayı işçiler, artan oranda bu basit ve hızlı mobil oyunlara yönelmektedir. Aynı fabrikada çalışmasına rağmen tanışıklığını mobil oyun üzerinden sağlayabilen, aynı servise binip birbirinin yüzüne bakmayan, çalıştığı yere yeni giren işçiden bihaber olan, sokakta gördüğünde çalışma arkadaşını tanımayacak ya da tanısa da selam vermeyecek olan işçiler; mobil oyunlarda yana yan gelmekte ve "keyifli" zaman geçirmektedir. Çalışma alanlarındaki kısa molalarda dahi telefonu ellerinden düşürmeyen, oyun oynamaya devam eden işçiler bulunmaktadır. Sanal ortam dışında, iletişim aracı olmaksızın arkadaşlık kurmak, paylaşımında bulunmak, yardımlaşmak giderek sınırlanmaktadır. İşçilerin çalışma ve yaşam koşullarındaki sorunlar ve insan ilişkilerindeki sınırlılık ortadayken, mobil oyunların kullanımındaki artışı, yaşanan duruma alışkanlık göstermek ve sorunlardan kaçmak olarak okumak mümkündür. Bu durum başlı başına üretim sürecinin yarattığı yabancılaşmanın ve uzun çalışma saatleri, düşük ücretler, sürekli borçluluk haliyle doğrudan ilintilidir.

Günümüz dünyasında işçilerin yaşamı basit, sıradan ve değersiz görülmektedir. Fakat elinden dakikada, hatta saniyede çıkardığı ürünler bir o kadar değerlidir. Pandemi dönemi, bu çelişkiyi gittikçe derinleştirmektedir. İşçi sınıfı çok daha ağır koşullarla yüz yüze bırakılmaktadır. Çıkarılan ekonomik paketler, açıklanan torba yasalar ise işçi sınıfından daha fazla çalmanın belgeleridir ve özü itibarıyla işçiden sadece sermaye için yaşamı beklenmektedir.

Yapılması gereken nedir? İşçi sınıfının 1848'de 10 saatlik, 1 Mayıs 1886'da 8 saatlik çalışma hakkını kazanan ve "8 saat çalışma, 8 saat dinlenme, 8 saat canımız ne isterse!" şarkısını haykıran öncülerinden öğrenmesi ve çok daha fazlasını istemesi ve bunun için mücadele etmesi gerekmektedir. Bu ise, sanal dünyanın tüketici oyunlarından kafasını kaldırıp gerçek yaşama ve sınıf çelişkilerine gözlerini açmakla mümkündür.

“Tek çözüm kapitalizm bataklığını kurutmak”

Koronavirüs (Covid-19) hastalığına yakalanan sağlık emekçisi, kendi çabalarıyla atlattığı hastalık sürecini, “Bu süreçte ‘iyi yönettik’ diyenlerin aslında pek de yönetemediklerini biliyorduk. Ama yaşadıklarım ayrı bir tecrübe oldu” diyerek Kızıl Bayrak’a anlattı.

-Merhaba, öncelikle geçmiş olsun. Covid-19 geçiren binlerce sağlık emekçisinden birisiniz. Covid-19 virüsünün başlaması ve hızla yayılmasının ardından binlerce sağlık emekçisi virüsle mücadeleye ediyor. Sağlık alanında yaşanan zorlukların yanı sıra çalışma yaşamını etkileyen de bir süreç yaşıyoruz. Bu dönemde neler yaşadınız?

Özel bir sağlık merkezinde kısa çalışma ödeneği alan bir sağlık emekçisiyim. Daha doğrusu ‘alamayan’ bir sağlık emekçisiyim. Pandemiden önce çalıştığım kurumda ayın 16 günü çalışmam üzerine anlaşmıştım ve ayın 16 günü işe gidiyordum. Pandemi ile birlikte yine 15 gün işe gidip yarım maaş aldım ve kısa çalışma ödeneğinden de faydalanamadım. Bu durumu işverene izah ettiğimde ise “*Şu an olağan üstü bir süreç yaşıyoruz ve koşullar farklı. Kısa çalışma ödeneği çıkarsa alırsın*” gibi şeyler söyledi. O dönem istifa etmemiz yasaklanmıştı ve günde yaklaşık 15 saat çalışıp Covid-19’un en yoğun olduğu dönemde çok efor sarf edip hiçbir şekilde karşılığını alamadık. Üstelik bilgilendirme, eğitim vb. yapılmadan eldiven, maske, koruyucu malzeme sıkıntısı ile işe başladık. Temizlik personelleri ücretsiz izine çıkarılmış, yemekhane çalışmıyordu. Biz bir yandan boş odalarda yiyecek bir şeyler hazırlayıp bir yandan temizlik yapıp bir yandan hasta bakmak durumunda kaldık. Bu gibi çalışma koşulları Sağlık Bakanlığı’nın umurunda bile olmadı. O dönem sadece ilçe Sağlık arayıp “*Çalışan sağlık personeli istifa edemez, işten çıkarılamaz*” gibi şeyler söylüyordu. Ama çalışma koşullarımız pek de umurlarında olmuyordu.

Bu koşullarda çalışıp birkaç ay sonra Covid-19 pozitif oldum ve o süreçte yaşadıklarım da ülkenin sağlık sisteminin trajikomik olduğunu gösterdi. Ben yaklaşık 10 yıldır bu sektörün içinde olmama rağmen bu kadar pervasızlık, iş bilmezlik görmedim. Bu süreçte “iyi yönettik” di-

Covid-19 sistemin bütün pisliğini, çürümüşlüğünü gözler önüne serdi. Özel bir hastanede, ekipmansız, 3 ay güvencesiz, cüzi bir miktara hemşire olarak çalıştım. Oysaki bu biz sağlık emekçilerinin yaşadığı ilk sıkıntı değil son da olmayacak. Son olması için mücadele etmekten, bu kirli düzeni değiştirmekten başka şansımız yoktur.

yenlerin aslında pek de yönetemediklerini biliyorduk. Ama yaşadıklarım ayrı bir tecrübe oldu.

Pandemi başladığı ilk günden beri sürekli çıkıp açıklama yapan Sağlık Bakanının süreci iyi yönettiğini düşünenler var elbette ki. Ama bir sağlık personeli olarak ben bunun tersini düşünüyorum ve vakaların artmasının temel nedenlerinden biri, bir yandan çalışma yaşamını sürdürürken diğer yandan göstermelik yasaklarla insanları evlere hapsedmeye çalışmalarıydı. Tabii bir de şeffaf olmamaları ve bu konuda yeterli donanıma -teknik malzeme vb.- sahip olmamaları... Son yaptığı açıklamada ise Covid-19 hastalarının arabalarla evlerine taşındığını, semptom olanların ise 112 ile taşındıklarını belirtti. Oysaki bunun yalan olduğunu hepimiz biliyoruz.

Yaklaşık 5-6 ay yoğun çalışma temposu ile gerek bedenen gerekse psikolojik olarak etkilenmem sonucu artık direncim düştü ve bende Covid-19 olan sağlık personelleri arasına girmiş oldum. Tabii listeye alındıysam...

Uzun çalışma saatlerinin, esnek çalışmanın yanı sıra üzerimizdeki psikolojik baskı ile çok yıpratıcı bir süreç geçirdik.

Bütün sağlık emekçileri olarak bu sürecin en çok yıpranan ve emek verenleri olduk. Üstelik karşılığını alamıyoruz da. Alkışlarla başlayan Covid-19 maceraları sağlıkta şiddetle devam etti. Geçtiğimiz günlerde Ankara’da yaşanan olay da bunun en acı örneklerinden biri. Her geçen gün de artıyor.

-Peki Covid-19 geçirdiniz. Hastalığı nereden aldığınızı düşünüyorsunuz, işyerinizde yeteri kadar önlem alınıyor mu?

İşyerim pandemi sürecinde de yoğun bir şekilde çalıştı. Gelen hastalara basit ateş ölçümü dışında bir test ya da tahlil uygulamıyoruz. Hasta geliyor, şikayetini bildiriyor biz de elimizden geleni yapıyoruz. Bazı hastalar birkaç gün sonra arayıp “Ben pozitif çıktım” ya da “Karantinadayım” vb. diyor. Hastanede basit eldiven, maske dışında koruyucu başka bir ekipmanımız yok. Bir hastaya saatlerce tedavi uyguladığımız oluyor. Hastalığı tam nereden kapıldığımı bilemiyorum ama, ailem ya da yakın çevremden kimse rahatsızlanmadı. Hastalardan birinden olabilir ya da işe gelmek için toplu taşıma kullanıyorum. Buralardan olabilir.

“PATRONUM HERKESE NEGATİF OLDUĞUMU SÖYLEMİŞ”

-Sağlık Bakanı hastalarla düzenli ilgilendiklerini, takiplerini yaptıklarını anlatıyor. Bu süreci nasıl geçirdiniz?

Ben pozitif olduğumda ülkenin özetiğini yaşadım. İlk rahatsızlandığımda herkesin anlattığı gibi çok ağrılarım oldu ve gerçekten bütün kemiklerimi bir anda kırıyorlar ve etlerimi kemiklerimden ayırıyorlarmış gibi hissettim. Önce çok önemsemedim. Son süreçte yaşadığım yoğun çalışma temposu ve bu tempoda yeme, içmeme dikkat etmediğimden kaynaklı direncim düştü ve onun için böyle hissediyordum diye düşündüm. Ama birkaç saat içinde ateşim 40 derecelere çıkınca hastaneye gittim. İlk başta test yapmak istemeyen doktora durumumun ciddiyetini anlattım ve bir sağlıkçı olarak “Belki Covid-19 olmayabilirim ama şu an kimsenin hayatını riske atamam. Bunun için test yaptırmam gerekiyor. Bütün semptomlarım var.” diyerek test yaptır-dım. Test sonucum çıkana kadarki süreçte ise kendi çalıştığım sağlık kuruluşuna gidip ağrımı ve ateşimi düşürmek için

birçok serum yaptırdım. Ama buna rağmen ağrılarım bir en fazla iki derece düştü ki benim hissettiğim ağrı çok fazlaydı. Eve gelip kendimi karantinaya aldım. Aileme de belirti yok diye test yapmadılar.

Bu süreçte ise işverenim her gün serum taktırmamı ve pazartesi yani mesaimin başlayacağı güne kadar toparlanmamı istedi. Covid-19 olduğumu düşünmüyor, bu rahatsızlığımın yoğun çalışma temposundan olabileceğinin kanaatindeydi. Bir sonraki gün testim çıktı ve pozitif olduğumu öğrendim. Patronum ise bu süreci kimse ile paylaşmamı ve beni arayanlara "Negatifim ama önlem olsun diye patron bana 2 hafta istirahat verdi, işe gelemeyeceğim" gibi şeyler söylememi ve panik yaratmam gerektiğini öne sürdü, "Sonuçta herkes bir yerlerden bu virüsü kapıyor" gibi şeyler söyledi. Ben ise böyle bir şey yapmayacağımı oradaki birçok insanla temasının olduğunu ve o insanların test yaptırması gerektiğini söyledim. Tabii durumu temasım olan kişilerle ve çalışma arkadaşlarımla paylaştım. Bunu paylaşmama rağmen herkese benim negatif olduğumu söylemiş.

Benden sonra bir arkadaşım daha rahatsız oluyor. Onun testi de pozitif çıkıyor. Sonra her gün çalışanlar parça parça testlere gitmeye başlıyor. Ama benim pozitif çıkmamdan 5 gün sonra bunlar yapılıyor ve o 5 gün içerisinde kaç kişiye bu virüs taşındı bilemiyoruz.

Aradan 7 gün geçtikten sonra işverenim tekrar beni aradı. Karantina sürecinin 10 güne düştüğünü ve 11. gün işe başlayabileceğimi söyledi. Oysa ki şikayetlerim devam ediyordu, göğüs ağrım ve öksürüğüm de artmıştı. Bu koşullarda işe başlayamayacağımı kendimi ve çevremdeki insanları riske atmayacağımı anlattım. Ama 11. gün işe başlayacakmışım gibi bir algı oluşturulmuş ve iş arkadaşlarıma öyle bilgi verilmişti.

Aile Sağlığı Merkezi'nden kimse aramamıştı, iş göremezlik raporum yoktu. İlçe Sağlık Merkezi sağlıklı bilgi vermiyordu. Ve işe başlanmam isteniyordu. İlçe Sağlık ile görüştüm ve 2 negatif test çıkmadan işe başlanmam gerektiğini, ama yasal olarak artık 10 gün karantina olduğunu ve bunun için bir şey yapamayacaklarını hastaneye başvurmam gerektiğini söylediler.

9. gün hastaneye gittim, sağlık per-

soneli olduğumu test yaptırmak istediği söyledim. Şikayetlerim devam ediyor diye test yapmadılar ve yaklaşık 3 saat hastane koridorunda birçok insan ile aynı sırada bekledim. Sonuç olarak test yapmadan geri döndüm.

11. gün tekrar başvurdum raporum olmadığını ve işe başlamamı istediklerini anlattım. Ama aldığım cevap "Artık işe başlayabilirsiniz normalde sağlık personeli 7. gün işe başlıyor. Sizin 11. gün test yaptırmanıza gerek yok, negatif olmuştunuzdur. Biz şikayeti olmayana test yapmıyoruz" gibi cevaplar aldım. Oysaki 2 gün önce de şikayetlerim var diye yapamayacaklarını söylemişlerdi. Bir şekilde sürüntü testi kağıdını aldım ve testimi yaptırdım. Bir sonraki gün işe başlamam beklenirken test sonucum 11. günde de pozitif çıktı.

Şimdi o testi zorla yaptırmayıp işime geri dönmüş olmam ne gibi şeylere neden olacaktı? Ve sokakta, iş yerlerinde, fabrikalarda, hastanelerde bu koşullarda işe başlayan binlerce insan var. Yani

2. testin kimseye yapılmadığı aşık. Sağlık merkezleri farklı farklı açıklama yapıyor ya da hiçbir şeyi açıklayamıyorlar. Toplum sağlığı hiçe sayılıyor. İnsanlar bu koşullarda önlemsiz, korunaksız işlerine dönmek zorunda kalıyorlar. Bir yanda Covid-19'dan ölme riski öte yandan işsiz kalmak...

14. gün semptomlarım yeniden

başladı ve tekrar hastaneye başvurdum. Tahliller, röntgen gibi tetkikler yapıldı ve akciğerimde lekeler olduğu, hâlâ Covid-19 hastası olabileceğim söylendi. Tekrar test yaptırdım ve 14. gün olmasına rağmen hâlâ pozitifim. Raporum bitmişti. İşe başlamam bekleniyordu. Bu koşullarda işe başlayamayacağımı tamamen negatif olmadan karantinadan çıkamayacağımı bildirdim. Ama ağrılarım baş başa evde 21 gün geçirdim. Hiçbir takip olmadan. Hiçbir sağlık kuruluşunun bilgilendirmesi olmadan kendi karantinamı kendim uygulayarak 21 günlük karantina sürecimi bitirdim.

Üzerine Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın başta da belirtmiştim "Biz bütün pozitif vakaları araba ile gönderiyoruz, semptomu olanları 112 ile taşıyoruz" demesi de ayrı bir ironidir. Bir sağlık personeli olmama rağmen yüzüme bakılmadı, bütün semptomların olmasına rağmen hastanede beklemem ve müşahedeye alınmam gerekirken eve gönderildim.

Arabam yoktu ve otobüse binmemek için bir yakınımın arabasına binmek zorunda kaldım. Birileri özel uçaklarla, özel hastanelerle sağlık hizmetine ulaşıırken biz emekçiler başımızın çaresine bakıyoruz.

Yani anlayacağınız bu çürümüş sistemin içinde söyledikleri her şey bir bir yalan. Her geçen gün de yalanları ve hataları bir bir artıyor. Bu bataklıktan çıkmaya çalışmak çözüm değildir. Bataklık kurumadan yapılan hiçbir düzenleme çözüm olmayacaktır. En temel ihtiyacımız ve hakkımız olan sağlığa ve eğitime ulaşabilmek istiyoruz.

- AKP iktidarı salgın sürecinde sağlık ve çalışma yaşamı ile ilgili sistemi olumlayan açıklamalar yapıyor. Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Her güne çeşitli bakanların yeni açıklamaları ile başlıyoruz. "EBA çöktü, sevinmeliyiz çünkü talep çok", "Pozitif olup semptom olmayan hastaları vaka listesine almıyoruz" gibi aklımızla alay eden açıklamalarla karşımıza çıkıyorlar. AKP ve kabinesinin ekonomide, sağlıkta, eğitimde her konuda yetersizliği, süreci yönetemediği iyice gözler önüne serildi. Aslında dünya çapında sağlık sisteminde yaşanan krizler kapitalizmin çıkmazda olduğunu gösteriyor. Kapitalizmin yarattığı bu krizler yığınının tek çözümünün sosyalizmde olduğu tartışmaları gün geçtikçe büyüyor. Kapitalizm her taraftan azgınca saldırmakta; emekten, hukuktan, yaşamdan, onurdan yana ne varsa yıkıp geçmekte. Son yıllarda ise bu yıkımlar hızla arttı. Gerek doğa talanı, gerek emekçilerin elinden gasp edilen haklar gerekse şiddet, taciz, tecavüz vakalarının sayısı yükseliyor. Bu yaşananlar kapitalist sistemin bataklığıdır. Onurlu bir yaşamı kutsayan ve daha güzel bir dünya kurmak isteyen herkesi düşman gören bu sistem durmadan saldırmaya devam edecektir.

Covid-19 sistemin bütün pislliğini, çürümüşlüğünü gözler önüne serdi. Özel bir hastanede, ekipmansız, 3 ay güvencesiz, cüzi bir miktara hemşire olarak çalıştım. Oysaki bu biz sağlık emekçilerinin yaşadığı ilk sıkıntı değil son da olmayacak. Son olması için mücadele etmekten, bu kirli düzeni değiştirmekten başka şansımız yoktur. Kısa çalışma, ücretsiz izin, sağlığın paralı hale gelmesi... Çalışma yaşamının devam etmesi ve aslında sistemin daha fazla kâr etmesi için sağlık emekçileri, işçiler azgınca sömürü koşullarında yaşamak ve çalışmak zorunda. Tüm emekçiler bir araya gelerek bu sistemden hesap sormalıyız. Virüs değil kapitalizm öldürüyor. Buna karşı "Ya barbarlık içinde çöküş ya sosyalizm!" diyorum.

KIZIL BAYRAK / ÜMRANİYE

"İşyerlerimizde salgın komiteleri kuralım"

Ankara İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği (İSİG) Meclisi'nin 14 Ekim'de Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi İbni Sina Hastanesi önünde "7. ayında Covid-19" raporu başlığıyla yapmak istediği ancak polis saldırısı nedeniyle yapılamayan basın açıklaması, saldırı sonucunda gözaltına alınan 11 kişinin serbest bırakılmasıyla birlikte Ankara Tabip Odası'nda yapıldı.

Polis saldırısının teşhir edildiği basın toplantısında Ankara İSİG Meclisi'nin açıklaması okundu. Salgın sürecinde alınması gereken önlemlerin bireysel önlemlere indirildiği belirtilen açıklamada, salgının siyasi iktidar ve patronlar tarafından 'fırsat'a çevrilildiğinin altı çizildi.

Salgının ilk 7 ayında en az 294 emekçi Covid-19 sebebiyle yaşamını yitirdiği, ölen emekçilerin yaş ortalamasının 50 olduğu belirtilerek "Covid-19 sonucu yaşamını yitiren emekçilerden 105'i sağlık, 69'u ticaret/büro, 20'si belediye, 19'u tekstil, 14'ü metal, 14'ü güvenlik, 13'ü taşımacılık işkollarında çalışmaktaydı" denildi.

Salgından en fazla etkilenen ve yaşamını yitirenlerin sağlık emekçileri olduğu ifade edilen açıklamada, emekçilerin başlıca talepleri şöyle sıralandı:

-Covid-19 sağlık emekçileri için meslek hastalığı, diğer işkollarında çalışan işçiler için ise iş kazası olarak tanınmalıdır.

-İşyerlerinde başta üretim alanları olmak üzere ulaşım, beslenme, barınma gibi tüm alanlarda işçi sağlığı ve iş güvenliği önlemleri alınmalıdır.

-Kronik hastalığı olan ve belli bir yaşın üzerindeki işçiler bu süreçte idari-ücretli izne çıkarılmalıdır.

-İşten atmalar yasaklanmalı ve 1168 TL değil tam ücret ödenmelidir.

-Çalışma saatleri, ücretlerde kesintiye gitmeden azaltılmalıdır.

-İşçilere ücretsiz-yaygın testler yapılmalı, vakaların arttığı işyerlerinde üretime ara verilmelidir.

-Evden çalışan işçilerin çalışma saatleri düzenlenmeli ve iş için yaptıkları harcamalar karşılanmalıdır.

Açıklama, işçi ve emekçileri işyerlerinde salgın komiteleri kurmaya, sağlık hakkına sahip çıkmaya çağırarak son buldu.

KIZIL BAYRAK / ANKARA

Haklarımız ve geleceğimiz için

Fabrikalarımızda, işyerlerimizde

birleşelim, örgütlenelim!

